

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

**ÇEVRE İÇERİKLİ BELGESEL FİLMLERİN YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE
ÖĞRENEN ÖĞRENCİLERİN SÖZCÜK DAĞARCIĞI GELİŞİMİNE KATKISI:
YUVA BELGESELİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mohammad Asif ALI

0000-0002-5773-1555

BURSA

2022

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

ÇEVRE İÇERİKLİ BELGESEL FİMLERİN YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE
ÖĞRENEN ÖĞRENCİLERİN SÖZCÜK DAĞARCIĞI GELİŞİMİNE KATKISI:
YUVA BELGESELİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mohammad Asif ALI

0000-0002-5773-1555

1. Danışman, 2. Danışman

Doç. Dr. Şükrü BAŞTÜRK

Prof. Dr. Yunus ALYAZ

BURSA

2022

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim.

Mohammad Asif ALI

20/04/2022

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS / DOKTORA BENZERLİK YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 20/04/2022

Tez Başlığı / Konusu: Çevre İçerikli Belgesel Filmlerin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Sözcük Dağarcığı Gelişimine Katkısı: Yuva Belgeseli Örneği

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 40 sayfalık kısmına ilişkin, 20/04/2022 tarihinde tez danışmanı tarafından *Turnitin* adlı intihal (benzerlik) tespit programından (*Turnitin*)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 15'tir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/dahil
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal (benzerlik) içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

20/04/2022

Tarih v İmza

Adı Soyadı: Mohammad Asif ALI

Öğrenci No: 801873012

Ana bilim Dalı: Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi

Programı: Yabancı Dil Olarak Türkçe Eğitimi

Statüsü: ☒ Y.Lisans ☐ Doktora

Danışman
Doç. Dr. Şükrü BAŞTÜRK

YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI

“Çevre İçerikli Belgesel Filmlerin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Sözcük Dağarcığı Gelişimine Katkısı: Yuva Belgeseli Örneği” adlı Yüksek Lisans tezi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan
Mohammad Asif ALI

1. Danışman, 2. Danışman
Doç. Dr. Şükrü BAŞTÜRK
Prof. Dr. Yunus ALYAZ

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Başkanı
Prof. Dr. Gökhan ARI

T. C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Bilim Dalı'nda 801873012 numara ile kayıtlı Mohammad Asif ALI'in hazırladığı “Çevre İçerikli Belgesel Filmlerin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Sözcük Dağarcığı Gelişimine Katkısı: Yuva Belgeseli Örneği” konulu Yüksek Lisans çalışması ile ilgili tez savunma sınavı, 20/04/ 2022 günü 14:00 -15:00 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin/çalışmasının başarılı olduğuna oybirliği ile karar verilmiştir.

Üye
(Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu Başkanı)
Doç. Dr. Şükrü BAŞTÜRK
Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye
Doç. Dr. Erol OGUR
Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye
Dr. Öğr. Üyesi Huzeyfe BİLGE
Kafkas Üniversitesi

Özet

Yazar : Mohammad Asif ALI
Üniversite : Bursa Uludağ Üniversitesi
Ana Bilim Dalı : Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi
Bilim Dalı : Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi
Tezin Niteliği : Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı : XII + 62
Mezuniyet Tarihî : / 04 / 2022
Tez : Çevre İçerikli Belgesel Filmlerin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Sözcük Dağarcığı Gelişimine Katkısı: Yuva Belgeseli Örneği
Danışman, : Doç. Dr. Şükrü BAŞTÜRK
2. Danışman : Prof. Dr. Yunus ALYAZ

ÇEVRE İÇERİKLİ BELGESEL FİMLERİN YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRENERİN ÖĞRENCİLERİN SÖZCÜK DAĞARCIĞI GELİŞİMİNE KATKISI: YUVA BELGESELİ ÖRNEĞİ

Çevre içerikli belgesel filmlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin sözcük dağarcığı gelişimine katkısının belirlenmesine yönelik sorulara cevap arandığı bu çalışma, deneysel ve nicel desende bir tarama araştırmasıdır. Çalışmanın evrenini Bursa Uludağ Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde (ULUTÖMER) Türkçe öğrenen hazırlık sınıfı öğrencileri oluşturmaktadır.

Bu çalışmada materyal olarak Arthus-Bertrand'ın (2009) “Yuva” isimli çevre belgesel filminin senaryosunda yer alan sözcükler kullanılmıştır. Kullanılan sözcükler -DİAOÖÇ (Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi) B2 düzeyi kazanımlarına uygun olacak biçimde- B2 düzeyine uyarlanarak sözcük dağarcığı testi şeklinde uygulanmıştır. Veriler 2020-2021 güz döneminde ULUTÖMER’de Türkçe öğrenen öğrencilere uygulanan “Sözcük Dağarcığı Testi” formu, “Öğrenci Profili ve Görüş Belirleme” ve “5’li Likert Tipi” ölçekleriyle toplanmıştır. Toplanan veriler nicel veri analiz yöntemleriyle analiz edilerek ön ve son sözcük dağarcığı testleri arasındaki olası farklılıklar belirlenmiştir. Belirlenen farklılıkların ortalamasının, öğrencilerin dil yetilerine, günlük ve çevresel sözcük dağarcığı gelişimine katkı sağlayıp sağlamadığını ortaya koymak için ön-son test arasında bağımlı gruplar t - testi (paired-sample’s t-testi) yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Belgesel Film, Sözcük Dağarcığı Öğrenimi, Türkçe Öğretimi, Türkçe Öğretiminde Film, Yuva Belgeseli

Abstract

Author : Mohammad Asif ALI
University : Bursa Uludag University
Field : Turkish and Social Sciences Education
Branch : Teaching Turkish as Foreign Language
Degree Awarded : Master
Page Number : XII + 62
Degree Date : / 04 / 2022
Thesis : The Contribution of an Environmental Documentary Movie on the Development of Vocabulary of Turkish Language Learners: Home Documentary
Supervisor : Doç. Dr. Şükrü BAŞTÜRK
2. Supervisor : Prof. Dr. Yunus ALYAZ

THE CONTRIBUTION OF AN ENVIRONMENTAL DOCUMENTARY MOVIE ON THE DEVELOPMENT OF VOCABULARY OF TURKISH LANGUAGE LEARNERS: HOME DOCUMENTARY

This study, which sought answers to the questions about the contribution of environmental documentary films to the vocabulary development of students learning Turkish as a foreign language, is an experimental and quantitative (survey research) research. The study group of the research consists of preparatory class students learning Turkish at Bursa Uludağ University Turkish Teaching Research and Application Center (ULUTÖMER).

The material of this study has been formed from the words in scenario of Arthus-Bertrand's (2009) "Home" environmental documentary film. The words were adapted to the B2 level in accordance with the CEFR (The Common European Framework of Reference), B2 level acquisitions and applied as a vocabulary test. The data were collected with the "Vocabulary Test" form, "Student Profile and Opinion Determination" and "5-point Likert Type" scales applied to students learning Turkish at ULUTÖMER in the fall semester of 2020-2021. The collected data were analyzed with quantitative data analysis methods and possible differences between pre-post-vocabulary tests were determined. Then, by conducting Paired-sample's t-test between the pre-post-tests' averages, the contribution of environmental documentary films on the development of language skills, daily and environmental vocabulary development of those learning Turkish as a foreign language was determined.

Keywords: Documentary movie, Film in teaching Turkish as a foreign language, Home documentary movie, Vocabulary acquisition

Teşekkür

Günümüz insanı medya okuryazarlığı çağı olarak adlandırılan bir dönemde yaşamaktadır. Medya artık insan yaşamının bir parçası değil, insanların yaşamları medya dünyasının hizmetinde. İletişim çağında bu olguları aktif ve yaratıcı bir şekilde karşılayabilmek için üç seçenekten başka çözüm olmadığı görülmektedir. Gelişen dünyaya karşı karamsar mı olalım, iyimser mi olalım, gerçekçi mi olalım, tek mantıklı ve bilimsel yol, insanların kendi yeterliliklerine odaklanmaları ve kendi medya okuryazarlıklarını geliştirmeleri gerektiğidir.

Öte yandan insanların hayatındaki öğrenme ve öğretme süreci yaşamın her aşamasında devam etmekte ve bu süreç hiç bir zaman durdurulamamaktadır. Öğrenme ve öğretme farklı yöntemler ve öğretim materyallerinin kullanımıyla yapılabilir. Öğretim materyallerinin gelecek kuşaklara aktarılabilmesi ve çok sayıda insana ulaştırılabilmesi için materyallerin incelenmesi, geliştirilmesi ve yazılı olarak kaydedilmesi gerekmektedir.

Bu çalışmada görsel-işitsel dil öğretim materyali ve yöntem olarak çevre içerikli belgesel filmlerin eğitimsel boyutu değerlendirilmiştir. Çalışmada, çevre içerikli belgesel filmlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin dil yetilerinin gelişimine ve sözcük dağarcıklarına katkı sağlayıp sağlamadığı incelenmiştir. Bu süreçte bana destek olan herkese, özellikle lisansüstü çalışmalarına burs sağlayan Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB)'na, bu çalışmadaki rehberliklerinden dolayı değerli tez danışmanlarım Doç. Dr. Şükrü BAŞTÜRK ve Prof. Dr. Yunus ALYAZ'a, tezimi titizlikle değerlendiren saygıdeğer jüri üyeleri Doç. Dr. Erol OGUR, Dr. Öğr. Üyesi Huzeyfe BİLGE'ye sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca bana her daim sağladıkları maddi-manevi destek için babam Ewaz Ali'ye, annem Leyla Alizada'ya, abim Amir'e, kardeşlerim Arif'e, Hanif'e, Sharif'e, Del Aqa'ya ve Shakila'ya teşekkür ederim. Yine bu süreçte tezimin başarısında doğrudan veya dolaylı olarak katkısı bulunan tüm hocalarıma ve arkadaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunar, çalışmamın yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sahasında yararlı olmasını temenni ederim.

Mohammad Asif ALI

İçindekiler

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	i
YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI.....	ii
KABUL VE ONAY.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR.....	iv
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR	xi
1.BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırma Soruları	3
1.3. Amaç	4
1.4. Önem.....	4
1.5. Varsayımlar.....	4
1.6. Sınırlılıklar	4
2.BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	5
2.1. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi	5
2.1.1. Görsel işitsel materyal	6
2.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Film Kullanımı.....	7
2.2.1. Aksiyon filmleri	8
2.2.2. Alt yazılı ve altyazısız filmler.....	8
2.2.3. Bilim kurgu filmleri.....	8
2.2.4. Çizgi ve animasyon filmler.....	9
2.2.5. Dizi filmler.....	9
2.2.6. Dram/Sinema filmleri.....	10
2.2.7. Komedi/Mizah filmleri.....	10
2.2.8. Kültür aktarımına yönelik filmler.....	10
2.2.9. Reklam filmleri	11
2.2.10. Sanatsal filmler	11
2.2.11. Tarihî filmler.....	12

2.3. Belgesel Filmler	12
2.3.1. Çevre içerikli belgesel filmler.....	13
2.4. Sözcük Dağarcığı	14
2.5. İlgili Çalışmalar	17
2.5.1. Yurt dışındaki çalışmalar	17
2.5.2. Türkiye’de ilgili çalışmalar.....	18
3.BÖLÜM: YÖNTEM	20
3.1. Araştırma Yöntemi.....	20
3.2. Evren ve Örneklem	21
3.3. Veri Toplama Araçları.....	25
3.4. Veri Toplama Araçlarının Geçerliliği ve Güvenirliği.....	26
3.5. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi.....	26
4.BÖLÜM: BULGULAR.....	28
4.1. Betimsel Analizler.....	28
4.2. Araştırmanın Bulgularının Ortalama Değerleri.....	33
4.2.1. Dil yetilerine ilişkin bulguların ortalama değerleri	33
4.2.2. Sözcük dağarcığı testi bulgularının ortalama değerleri	35
4.3. Araştırmanın Test Sonuçlarının Karşılaştırılması.....	36
5.BÖLÜM: TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	38
5.1. Tartışma.....	38
5.2. Öneriler	48
KAYNAKÇA.....	41
EKLER.....	53
Ek 1. Etik Kurul İzni.....	53
Ek 2. Öğrenci Profili ve Görüş Belirleme Anketi ile ve 5li Likert Tipi Ölçeği.....	54
Ek 3. Sözcük Dağarcığı Testi Formu.....	56
Ek 4. Katılımcıların Sözcük Dağarcığı Ön ve Son Testinde Aldıkları Puan ve Ortalaması.....	58
Ek 5. Öz Geçmiş.....	62

Tablolar Listesi

Tablo	Sayfa
1. Öğrencilerin cinsiyet bilgileri.....	21
2. Öğrencilerin yaş bilgileri.....	21
3. Öğrencilerin geldikleri ülke.....	22
4. Öğrencilerin okuyacağı/ okumakta olduğu fakülte/ yüksekokulu.....	24
5. Araştırmanın Ölçme Araçlarının Güvenilirlik Analizi Sonuçları.....	26
6. Araştırma Katılımcılarının Türkçe Film / Belgesel İzlemeye İlişkin Bilgilerinin Dağılımları.....	28
7. Belgesel Filmlerin Dil Yetileri Açısından Değerlendirilmesi, Ön Test ve Son Test Ortalamaları.....	33
8. Araştırma Katılımcılarının Sözcük Dağarcığı Ön Test ve Son Test Ortalamaları.....	35
9. Araştırma Ölçme Araçlarının Normallik İncelemesi.....	36
10. Dil Yetileri Unsurları Ön Test ve Son Test Ortalama Farklılıklarının Karşılaştırılması.....	36
11. Sözcük Dağarcığı Ön Test ve Son Test Ortalama Farklılıklarının Karşılaştırılması.....	37

Şekiller Listesi

Şekil	Sayfa
1. Katılımcıların izlemeyi tercih ettikleri dizi, film ve program türlerine ilişkin görüşleri.....	30
2. Katılımcıların izlemeyi tercih ettikleri belgesel türlerine ilişkin görüşleri.....	31
3. Katılımcıların belgesel izlememe nedenlerine ilişkin bilgiler.....	31
4. Katılımcıların derslerde izlemeyi tercih ettikleri film/belgesel türlerine ilişkin bilgiler.....	32
5. Katılımcıların yabancı dilde özellikle ne tür belgesel izlenmesi gerektiğine ilişkin görüşleri.....	33

Kısaltmalar Listesi

AB	: Avrupa Birliği
DİAOÖÇ	: Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi
CEFR	: Common European Framework of Reference for Languages
TDK	: Türk Dil Kurumu
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
YDTÖ	: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu
YTÖ	: Yabancılar Türkçe Öğretimi
YTB	: Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı
akt.	: aktaran
haz.	: hazırlayan
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri
vs.	: vesaire

1. Bölüm

Giriş

Bu bölümde yapılan araştırmanın problem durumu, araştırma soruları, araştırmanın amacı ve önemi, varsayımları ve sınırlılıklarına ilişkin bilgiler sunulmaktadır.

1.1. Problem Durumu

Türkiye'nin özellikle son yıllarda sergilediği ekonomik ve sosyal gelişmeler sonucunda tüm dünyada tanınırlığı artmaya başlamış ve uluslararası ilişkilerin doğal bir sonucu olarak Türkçe yabancı dil olarak da önem kazanmaya başlamıştır. Dünyanın birçok ülkesinden insanlar eğitim, ticaret, turizm vb. amaçlarla Türkiye'ye gelerek veya kendi ülkelerinde çeşitli biçimlerle Türkçe öğrenmeye yönelmişlerdir. Yabancı dil olarak Türkçeye artan bu talebin uygun biçimde karşılanabilmesi için yabancı dil olarak Türkçe öğrenimi ve öğretimi süreçlerinde basılı materyallerle yetinilmeyerek başvurulacak materyallerin çeşitlendirilmesi özellikle çoklu yetilere hitap eden film gibi görsel-işitsel materyallerin derse entegre edilmesinin hedef kitlenin çeşitli dil yetilerinin gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yabancı dil öğrenen kişi sosyal ortamlarda dili kullanırken, sahip olduğu sözcük dağarcığı önemli bilgi kaynaklarından biridir. Kişinin sözcük dağarcığı ne kadar geniş olursa, iletişim süreci o kadar kolay olmaktadır. İnsanlar yerli bir konuşur ile konuşurken, yabancı dilde bir film izlerken ya da kitap okurken çeşitli ilginç sözcüklere rastlamaktadırlar. Sözcükleri hatırlamakta, tanımakta, birbirleriyle karşılaştırmakta ve bu sözcüklerin bir bağlam içinde nasıl kullanıldığını anlamakta güçlük çekmektedir. Diğer bir problem ise sözcüklerin kulağa benzer gelmesi, onları ayırt etmede ve doğru telaffuz etmede zorlanmalarıdır. Bu konu, özgüvenlerinin azalmasına sebep olmaktadır (İşcan, 2017, s. 25). Yabancı dil öğreniminde öğrencilerin hedef dile yönelik becerilerinin artması ve daha kalıcı öğrenmeleri için dili doğal ortamlarda öğrenmeleri gerekmektedir. Krashen (1982) öğrenim-edinim ayrımı varsayımına dayalı olarak öğrenci dile doğal ortamlarda maruz kaldığında farkında olmadan dilin daha kalıcı öğrenebildiğini belirtmiştir. Öte yandan hedef dili öğrenen yabancı uyruklu birinin, hedef dilin konuşulduğu ülkeye gitme şansı da her zaman olmayabilir. Bu doğrultuda filmler, diğer dil öğrenme materyallerinden daha doğal materyallerdir. Filmler, öğrencilerin ruhuna ve zihnine hitap eden, hedef dilin öğrenim sürecinde hızlı, kalıcı ve eğlenceli olan, öğrencilerin temel dil becerilerini (okuma, dinleme, konuşma, yazma) geliştiren bir materyaldir. Birçok araştırmacı yabancı dil öğretiminde film materyallerinin katkı ve faydalarından söz etmiştir. Bunlardan, İngilizce, Almanca, Fransızca ve Farsça gibi yabancı dillerin farklı dil becerilerinin öğretiminde (Keene, 2006; Gilmore, 2007; Seferoğlu, 2008; Hayati, vd. 2009; Herrero & Chan, 2010; Pimsamarn, 2011; Chao, 2013; Argyunbayev, vd. 2014; Chika, 2014; Haghverdi, 2015;

Kabooha, 2016; Bakla, 2017; Dilber, 2018; Dizon, 2018; Polat & Erişti, 2019; Sun, 2019; Alsmari, 2020) görsel-işitsel materyallerin etkin olarak kullanıldığı görülmüştür. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ise televizyon dizilerinin (İşcan & Aktürk, 2014) Türk tarihini ve kültürünü en iyi yansıttığı, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde en önemli araçlardan biri olduğu kabul edilmiştir. Bu alanda diğer araştırmacılar tarafından da alt yazılı ve alt yazısız filmlerin (İşcan, 2011), bilim kurgu filmlerinin (Biber & Kubaş, 2017), dizi filmlerin (Arslantaş, 2013; Coşkun, & Arslantaş, 2016), çizgi filmlerin (Abuzahra vd. 2016), komedi filmlerinin (Türker & Aytekin, 2018), kültür aktarımına yönelik filmlerin (İşcan & Karagöz, 2016), reklam filmlerinin (Yılmaz, 2021), sinema filmlerinin (Özsoy, 2017) ve tarihî filmlerin (Özdaş, 2008) yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin dil becerilerinin geliştirilmesinde katkısı ortaya konulmuştur.

Üstündağ'a (2012) göre belgesel türler, doğal yaşam, tarihî olaylar, kültürel sermaye, savaş görüntüleri, yaratıcı bulgular, spor etkinlikleri gibi pek çok konuyu kapsamaktadır. Böylece izleyici, gündelik hayatta görünmeyen pek çok olayla, gerçeğe ve yaşamla karşı karşıya kalmaktadır. Bu özellikleri ile belgeseller birçok eğitim faaliyetinde ve sürecinde bilgi kaynağı olarak kullanılabilir. Bunun yanında, DİAOÖÇ'nin (2020) tamamlayıcı cildi, dil öğrenimi ile ilgili geleneksel tanımlarla aynı fikirde olurken dilin etkileşimsel, eylem ve işbirliği yaklaşımı üzerinde daha fazla durmaktadır. Bu yaklaşımda dilin yapısından daha çok işlevine öncelik verilmektedir. Öğrenci bireysel ya da başkalarıyla etkileşim içinde bir eylemi gerçekleştiren ve iş gören sosyal bir aktör olarak görülmektedir. Çünkü insanlar gerçek hayatta dil becerilerini bütünleştirir, böylece dört temel beceri (konuşma, yazma, okuma ve dinleme) yerine dört iletişim modu (algılama, anlatma/üretim, etkileşim ve arabuluculuk/dil aktarımı) ortaya çıkmaktadır. Bu durumda bir öğrencinin sınıfta gördüğü ders dışında, çevresindeki konulara da dikkat etmesi gerekmektedir. DİAOÖÇ, dil öğretim süreçlerinin dilin gerçek hayatta gerçekleştiği bağlamlarda ele alınmasını amaçlamıştır. Bu bağlamda, (yabancı) dil öğretim süreçlerinde ele alınması gereken konular ve sosyal etkileşim alanları listesinde 'Doğa' ve 'Çevre Sorunları' da yer almıştır. Derste bu konularla birlikte metin, görsel, film vb. materyallere yer verilerek etkinlikler yapılmasını önermiştir (Trim ve diğerleri, 2001; akt. Alyaz, Coşkun & Şen, 2017, s. 3). Bu esas alındığında çevre konularının da yabancı dil öğretim materyaline entegre edilmesi gerekmektedir. Çünkü yaşadığımız çağda çevre sorunları toplumda oldukça önemli bir gündem konusudur. Sanayi Devrimi'nden sonra teknolojinin insan hayatına girmesiyle yaşam tarzları değişmiş, nüfus artmış, doğa tahrip edilmiş ve çevreye zarar verilmiştir. 1995'te Berlin'de düzenlenen ilk Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı'ndan, Glasgow (2021) iklim anlaşmasına kadar iklim değişikliğinin ve çevre

sorunlarının arttığı, bu sorunların dünyanın geleceği için ciddi bir tehdit oluşturduğu belirlenmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Orman Bakanlığı'na göre (2008), kentleşme, su kirliliği, katı atık, hava kirliliği, erozyon ve çölleşme, gürültü kirliliği ve ormansızlaşma ulusal düzeyde en önemli sorunlardır. Küresel düzeyde temel çevre sorunları ise sıcaklık değişimleri ve küresel ısınma, ozon tabakasının incilmesi, ormansızlaşma olarak tanımlanmaktadır (Baykal & Baykal, 2008; akt. F. Sadık & S. Sadık, 2014, s. 2383).

Eğitim materyallerinin kaynaklarına bakıldığında çevre sorunlarına pek dikkat edilmediği görülmüştür. Farklı kaynaklı Türkçe öğretim setleri de incelendiğinde ise çevre sorunlarıyla ilgili metin, resim, ses filmler kullanıldığı, hatta çeşitli film türlerinin konu edilmiş olduğu da görülmüştür. Fakat film materyalinin çevre sorunları ile ilgili DİAOÖÇ'de (Trim vd, 2001) önerildiği gibi yer almadığı belirlenmiştir. Bundan dolayı, Almanca öğretim setlerinde (Alyaz, Coşkun & Şen, 2017) Türkçe öğretim setlerinden daha fazla doğa ve çevre ile ilgili konulara yer verildiği gözlemlenmiştir. Yabancı dil öğretiminde sözcük dağarcığı gelişiminde (Wesche & Paribacht, 1996; Yüksel & Tanrıverdi, 2009; Bird & Williams, 2002; Amalia, 2012) araştırmalar mevcuttur. Ancak öğrencilerin çevresel sözcük dağarcıklarına yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada konuyu incelemek amacıyla yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde öğrencilerin film materyali kullanılması konusunda görüşleri alınmakta; çevre belgesellerinin öğrencilerin dil yetileri, genel sözcük dağarcığı ve çevresel sözcük dağarcığı gelişimine katkısı olup olmadığına dair aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1.2. Araştırma Soruları

Bu araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için, Bursa Uludağ Üniversitesi, Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde (ULUTÖMER) Türkçe öğrenen hazırlık sınıfı öğrencileriyle yapılmış olan uygulamalarda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

AS1: Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin belgesel ve film izleme durumları nedir?

AS2: Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde film materyali kullanılması konusunda öğrencilerin görüşleri nelerdir?

AS3: Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler belgesel film izlemenin dil yetilerine etkisi hakkında ne düşünmektedir?

AS4: Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde çevre içerikli belgesel film izletmenin çevre içerikli kelime öğretimine etkisi nedir?

1.3. Amaç

Bu çalışmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde çevre konulu belgesel izletmenin öğrencilerin çevreyle ilgili sözcük hazinelerini geliştirmesine etkisini tespit etmektir. Ayrıca, belgesel kullanımı ile ilgili öğrencilerin fikirlerini almaktır.

1.4. Önem

Bu çalışmanın önemi, belgesel izletmenin yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin kelime hazinelerine etki edip etmeyeceğini tespit etmektir. Kelime hazinesinin iletişimdeki yeri düşünüldüğünde, özellikle teknik terimlerin sıkça geçtiği materyallerin kullanımının kelime hazinesine etkisinin günlük dilde veya akademik durumlarda yabancı dil öğrenenlerin iletişim kaliteleri üzerinde tesirli olacağı söylenebilir. Bu nedenle, belgesel izletmenin dil öğrenimindeki etkisinin incelenmesi önemlidir. Bunun yanı sıra, belgesel izletmenin dil öğrenenler açısından da etkisinin kabul edilmesi onların motivasyonlarını etkileyecektir. Bu açıdan bakıldığında, bu çalışmada belgesel izletmekle ilgili dil öğrenenlerin görüşleri de alınmıştır. Dolayısıyla, hem belgesel izletmenin tesiri deney yapılarak test edilmiş hem de öğrenenlerin bu konudaki görüşlerine yer verilmiştir.

1.5. Varsayımlar

1. Katılımcıların formlara doldurdıkları cevapların gerçeği yansıttığı varsayılmaktadır.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırma 2020-2021 yıllarında Bursa Uludağ Üniversitesi'ne bağlı ULUTÖMER'de yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B2 düzeyindeki öğrencilerle sınırlıdır. Öğrencilerin sözcük dağarcığını geliştirmek amacıyla sınıf ortamında Yuva adlı çevre belgeseli izletilmiştir. Veriler anket kullanarak toplanmıştır.

2. Bölüm

Kavramsal Çerçeve

2.1. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi (DİAOÖÇ)

Dil, tarihî gelişimine göre farklı şekillerde tanımlanmıştır. Kimine göre dil, bir kod sistemi, kimine göre ise belirli bir ülke veya topluluk tarafından kullanılan bir iletişim aracıdır. Aksan'a (1977, s. 11) göre dil; insanın duygularını, düşüncelerini, isteklerini bütün incelikleriyle açığa vurmasına, yaşamını sürdürebilmesine olanak sağlar. Geçmişte, bir dilin öğrenilmesi için dili bir kod olarak görmek, dil bilgisi öğrenmeye odaklanmak ve dili sadece okul dersi olarak kabul etmek bir dil öğrencisinin temel amaçları arasında olmuştur. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nin (DİAOÖÇ) tamamlayıcı cildinde (2020), dil ile ilgili önceki tanımlar aynı olmakla birlikte dilin sosyal etkileşim yönü, eylem ve işbirliği için dili kullanma yönü üzerinde daha fazla durulmaktadır. Geleneksel olarak çoğu insan dinleme, okuma, yazma ve konuşma gibi dil becerilerini bilmektedir ancak DİAOÖÇ biraz daha ileri gitmiştir. Gerçek hayatta insanlar bu becerileri bütünleştirir, böylece dört temel beceri (konuşma, yazma, okuma ve dinleme) yerine dört iletişim modu (algılama, anlatma/üretim, etkileşim ve arabuluculuk/dil aktarımı) ortaya çıkmaktadır (DİAOÖÇ, 2020, s. 47-121; akt. Çelik, & Başutku, 2020; Özbal, 2020, s. 520; CEFR, 2020 <https://youtu.be/3ukUvxj-5Ps?t=250>). Böylece dili, sosyal etkileşim aracı ve arabuluculuk aracı olarak tanımlanmıştır.

DİAOÖÇ, Avrupa Birliği tarafından 1989 ve 1996 yılları arasında “Avrupa Vatandaşları için Dil Öğrenimi” projesinin bir parçası olarak derlenmiştir ve Avrupa genelinde ve diğer ülkelerde yabancı dil öğrenenlerin başarılarını tanımlamak için kullanılan bir kılavuzdur. Temel amacı, Avrupa'daki tüm diller için geçerli olan bir öğrenme, öğretme ve değerlendirme yöntemi sağlamaktır. Öğrencilerin duyduğu ihtiyaçlara göre Kasım 2001'de Avrupa Birliği (AB) Genel Kurulu, kılavuzun diğer dillerde de bir dil yeterlilik değerlendirme sistemi oluşturmak için kullanılmasını tavsiye edip İngilizceden sonra Almancada da yayımlamıştır (Eurparat, 2001, akt. Yücel, 2006, s. 2). Daha sonra 2018 ve 2020 yıllarında DİAOÖÇ çerçevesinde yeni düzenlemeler oluşturularak İngilizce ve Fransızcada da çevrimçi olarak yayımlanmıştır. 2020 referans tamamlayıcı cilt metni, 2001 yılındaki metni ile değiştirilmemiş, bazı kazanımlar eklenerek güncellenmiştir. Tamamlayıcı cilt, isminden de anlaşılacağı gibi 2001 yılında basılan versiyonunun tamamlanmış şeklidir. 2001 DİAOÖÇ'de bulunan toplam dil kazanım sayısı 44 iken, 2020 yılında yayımlanan çerçevenin kazanım sayısı 91'e yükseltilmiştir. B2 seviyesinde yeni eklenen kazanımlardan biri olan haberlerin ve canlı yayın sohbetlerinin anlaşılmasına vurgu yapılmış ve kazanımlara belgesel kelimesi eklenmiştir (Aytan, Göksel & Günaydın, 2021, s. 1210). 2020 DİAOÖÇ ile ilgili diğer yeni olan şey eylem odaklı dil öğrenme yaklaşımın

ne olduğudur. Çerçeve programda eylem odaklı bir yaklaşım izlendiği, öğrenenin toplumda sosyal bir temsilci olarak tanımlandığı belirtilmektedir. Geleneksel yöntemler genellikle dilin kendisine odaklanırken, eylem odaklı yaklaşım ise dilin iletişimsel işlevine ve toplumsal hayatta eylem için kullanılmasına odaklanmaktadır (DİAOÖÇ, 2020, s. 27-45; akt. Özbal, 2020, s. 520).

DİAOÖÇ'e göre B2 seviyesinde olan bir öğrenci metinlerin somut ve soyut konularını ana hatlarıyla anlayabilir, kendi uzmanlık alanına mensup konuşmalara ve tartışmalara dâhil olup kavrayabilir. Ana dili konuşurlarıyla hazırlıksız bir şekilde az çaba sarf ederek iletişim kurabilir. İhtiyaç duyması halinde geniş bir konuda kendini ifade edebilir, konuyla ilgili fikir ve görüşlerini belirtebilir. Dolayısıyla bir öğretim müfredatı geliştirirken DİAOÖÇ'nin kullanılması çok önemli kabul edilmektedir (CEFR, 2020; <https://youtu.be/3ukUvxj-5Ps>). Çünkü DİAOÖÇ'de (Trim vd. 2001) tüm dil seviyeleri ve tüm (yabancı) dillerin öğretimi için geçerli yetiler, içerikler, kaynaklar, etkinlikler, araç gereç ve materyaller vb. ayrıntılı bir şekilde belirlenmiştir. Çerçevede önerilen kaynaklar ve materyallerden biri görsel-işitsel materyaldir.

2.1.1 Görsel-işitsel araç, gereç ve materyaller. Görsel-işitsel araçların eğitimde kullanımı 1900'lü yıllarda slayt gösterileri ile başlamış, projektör ve tepegöz kullanımıyla giderek yaygınlaşmıştır. 1940'ların ortalarında görsel-işitsel araçlar üretilmeye ve eğitici film yapılmaya başlanmıştır. 1955 yılında görsel-işitsel araçlar bir eğitim yöntemi olarak Petargobrina ve Paul Ryunek tarafından geliştirilmiş ve 1955-1974 yılları arasında bu yöntemler üç düzeyde (temel, orta ve ileri) tanımlanmıştır (Rahmatian, 2002, s. 78).

Yabancı dil öğretimi sınıfında özenle seçilmiş filmler, hem dinleme becerilerini geliştirmek hem de konuşma ve yazmayı teşvik etmek için yararlı ve son derece motive edici bir öğretim aracı olabilir (Çakır, 2006, s. 71). Demirezen'in (1989) çalışmasında 1975 yılından itibaren videonun yabancı dil öğretimi alanında yaygın olarak kullanılmasının yabancı dil öğretim teknolojisinde görsel-işitsel materyallerin bir eğitim aracı olarak tanıtılmasına yol açtığı belirtilmektedir. Bununla birlikte, Texas Üniversitesi'nde öğrencilerin öğrenme yetenekleri üzerine bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada, insanların zaman faktörünü sabit tutarak, okuduklarının yüzde 10'unu, duyduklarının yüzde 20'sini, gördüklerinin yüzde 30'unu, görüp işittiklerinin yüzde 50'sini, söylediklerinin yüzde 70'ini, yaptıklarının ve söylediklerinin yüzde doksanını hatırladıkları ortaya konmuştur (Arslan & Ergin, 2010, s. 65; Arabacı, 2015, s. 85). Buna göre eğitimde öğrencilerin farklı duyu organlarına hitap eden materyaller kullanılması gerekmektedir.

Görsel işitsel materyal kullanımı ile ilgili önceki çalışmalara bakıldığında çok sayıda araştırmaya rastlanmıştır. Bu araştırmalar arasında tarih, matematik, biyoloji, kimya gibi farklı

branşların öğretiminde (Aktaş, 2015; Brown, 2011; Çakmakçı, 2017; Gomathi, 2017; Ismail, 2019; Kalafatoğlu, 2019; Kunucen & OlgunTürk, 2012; Öztaş, 2008; Pekdağ, 2010; Stephanie, 1997; Yılmaz, 2018) film gibi görsel-işitsel materyaller yararlı ve motive edici öğrenme materyali olarak kabul edilmiştir. Bunun yanında, çeşitli yabancı dillerin öğretiminde (Arslan, 2010; Asadi & Berimani, 2015; Bahrani, 2012; Bajrami & Vela, 2017; Bohloulzadeh & Rahmatollahi, 2017; Çetin, 2013; Didkovska, 2018; Goldstein, 2016; Hadijah, 2016; Hsu, & Ya-Fen Lo, 2009; Kaya, & Günal, 2015; Khan, 2015; Narges, Ghajar & Navidinia, 2018; Niknafs, 2013; Pisarenko, 2017; Arsalan ve Ergin, 2010: 65, akt. Arabaci, 2015) de görsel-işitsel ders öğrenme materyallerine yönelik çalışmaların yararlarından bahsetmiştir.

Ayrıca farklı üniversite internet sitelerine bakıldığında Almanca, İngilizce, Farsça ve Fransızca gibi yabancı dillerin ve farklı dil becerilerinin öğretiminde de (Ali & Celik, 2019; Aliyev & Albay, 2016; Alluri, 2018; Alsmari, 2020; Argynbayev, vd. 2014; Aydın, 2005; Bakla, 2017; Baratta, 2008; Bellalem, 2018; Behishtinasab, 2017; Chao, 2013; Chika, 2014; Ching-Kun vd. 2013; Dilber, 2018; Dizon, 2018; Ebrahimi, & Bazaee, 2016; Giampieri, 2019; Giannikas, 2018; Gilmore, 2007; Goctu, 2017; Haq, 2017; Haghverdi, 2015; Hayati, vd. 2009; Hekmati, 2018; Herrero, 2019; Herrero & Chan, 2010; Jabbarova, 2018; Kabooa, 2016; Keene, 2006; Mahdiloo, 2017; Mekheimer, 2011; Metruk, 2019; Mushtaq, 2016; Pimsamarn, 2011; Polat & Erişti, 2019; Rostambeik, 2015; Sabouri, 2015; Seferoğlu, 2008; Shuyuan, 2019; Sirmandi, 2016; Sun, 2019; Tabatabaei, 2011; Tahir, 2015; Tekin & Parmaksiz, 2016; Vrapı, 2015; Xiangxing, 2008; Yang, 2009) video ve görsel işitsel materyallerin yararlı olduğundan bahsedilmiştir. Yukarıda bahsedilen görsel işitsel türler arasında fotoğraf, karikatür ve sinema filmleri, alt yazılı ve alt yazısız filmler, komedi filmleri gibi film türlerine de rastlanmıştır. Bahsedilen çalışmalar yabancı dil öğretiminde fotoğraf, karikatür, video ve şarkı gibi görsel-işitsel materyallerin faydalarından söz etmiştir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde filmlerin önemi ve kullanımını araştıran Gülseven (2014, s. 411), görsel-işitsel eğitim materyallerinin başında filmlerin geldiğini ve filmlerin tüm dil düzeyininin (A1, A2, B1, B2, C1, C2) geliştirilmesinde ve her türlü dil becerilerinin (kelime öğretimi, okuma ve anlama, dil bilgisi, dinleme vb.) kullanımında en önemli yöntem olduğunu vurgulamıştır (Akt. İşcan, 2017, s. 52).

2.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Film Kullanımı

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında basılı materyallerin yanında film gibi görsel-işitsel materyallerin kullanıldığı görülmüştür. Filmler, diğer dil öğrenme materyallerinden daha doğal materyallerdir. Filmler, ifadelerin bağlamda nasıl kullanıldığını anlamak içindir; kültürel farklılıkları anlamak ve insanların günlük durumlarda nasıl iletişim

kurduklarını görmek için de orijinal bir materyaldir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde film kullanımıyla ilgili yapılan ilk çalışmalar (İşcan, 2017) teorik çalışmalardır ama son yıllarda bu alandaki uygulamalar da gelişmeye başlamıştır. Saraçoğlu (2021) Türkçenin yabancı dil olarak öğretimde çeşitli film türlerinin kullanıldığını belirtmiştir..

2.2.1. Aksiyon/macera filmleri. Aksiyon filmi, kahramanların veya başkahramanların genellikle şiddet, uzun süreli çatışmalar, fiziksel şaheserler, kurtarma ve çılgın kovalamacaları içeren bir film türüdür. Özsoy (2017) çoğunlukla erkek öğrencilerin aksiyon filmlerini tercih ettiklerini ve bu tür filmleri izlerken heyecanlandıklarını, rahatladıklarını ve eğlendiklerini belirtmektedirler.

2.2.2. Alt yazılı ve alt yazısız filmler. Alt yazı, yabancı dilde (ve işitme engelliler için orijinal dilinde) yazılmış bir film metni biçimindedir ve genellikle ekranın altında görünmektedir. Filmler için genel olarak iki tür alt yazı mevcuttur: Açık alt yazılar ve kapalı alt yazılar. Açık alt yazılar, istediğimiz gibi kapatıp açamayacağımız yapışkan alt yazılar olarak da bilinmektedir. Bu alt yazıların kalitesi bir dereceye kadar video dosyasının kalitesine bağlıdır. Kapalı alt yazılar, kolayca açılıp kapatılabilir ve onlar için ayrı bir dosya sağlanmaktadır. Bu alt yazılar daha yaygındır ve YouTube gibi video kanallarında rahatlıkla kullanılabilir. Okar ve Shahidy (2019) yabancı dil İngilizce öğrenen İranlı öğrenciyle yapılan bir çalışmada, altyazılı bir film izlemenin öğrencilerin kelime puanlarını arttığını göstermiştir. Elsworth'un (1992) yaptığı araştırmasında, alt yazılı videoları seyreden öğrencilerin hedef kitle ile daha kolay iletişim kurdukları ve sözcük dağarcıklarını daha kolay geliştirdikleri tespit edilmiştir (akt. İşcan, 2017). Yabancılar Türkçe öğretiminde alt yazılı filmlerin kullanıldığı bir çalışmada, Türkçe öğrenmeye yeni başlayanlar için alt yazılı film izlemek ve ileri seviyedekiler için alt yazısız film izlemek daha uygun görünmektedir (İşcan, 2011, s. 942).

2.2.3. Bilim kurgu filmleri. Bilim kurgu filmleri gelecek, uzay, robotlar veya uzay yaratıkları hakkında hikâyeler anlatan filmlerdir. Bilim kurgu filmlerinde, yabancı dünyaların veya diğer uzak gezegenlerin görüntülerini göstermek için genellikle özel efektler kullanılmaktadır. Biber ve Kubaş (2017), bilim kurgu filmlerinin coğrafya öğrencilerinin derslerine yönelik tutumları üzerindeki etkisi çalışmasında, bilim kurgu filmleriyle desteklenen coğrafya derslerinin öğrencilerin coğrafyaya yönelik tutumları üzerinde olumlu etkisi olduğunu göstermiştir. Bu da bilim kurgu filmlerinin öğretiminde öğrencilerin ilgi ve isteklerine hitap etmede etkili öğretim materyalleri olarak kullanılabileceğini ve dolayısıyla derslerin verimliliğini artırabileceğini göstermektedir.

2.2.4. Çizgi ve animasyon filmler. Çizgi film, gerçek olmayan veya yarı gerçekçi bir tarzda animasyon teknikleriyle yapılan, canlandırılan bir illüstrasyon türüdür. Çizgi filmlerin hedef kitlesi çoğunlukla çocuklardır. Bu tarz filmlerde hayvanlar, süper kahramanlar ve bir çocuk kahramanın maceraları gibi konular benzetme tekniği ile insanlara gösterilmeye çalışılmaktadır.

Abuzahra vd. (2016) dil sınıfında yaptığı bir çalışmada animasyonlu çizgi filmlerin, ilk olarak tüm öğrencilerin seviyelerine uygun olduğu ve anlaşılması açısından daha az bilişsel işlem gerektiren özgün bir dil girdi kaynağı olduğunu tespit etmiştir. İkinci olarak; çizgi filmlerin, ifade edici bir dil biçimine sahip olduğu, mizah duygusu, renkli karakterler, müzik ve ses efekti vb. içeren çekici bir sunumla günlük hayat deneyimini tanıtmakta yardımcı olduğunu belirtmiştir. Ayrıca animasyonlu film kullanımı öğrencilerin İngilizce okuma-anlama (Tajadini, 2017) becerisi gelişimine ve ilkökul öğrencilerinin (Eskandari, 2007) eğitimine etkisi olduğu ortaya konulmuştur.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin gördükleri teorik dil dersleri, gerçek hayatta dilin nasıl kullanıldığını kurgusal bir hikâyede görmeleri, öğrendikleri dilin yapısını ve kurallarını anlamalarında faydalıdır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi konusundaki benzer diğer çalışmalarda (Aytan, 2015; Bahar & Peçenek, 2019; Bursalı, 2015; Erdem, 2019; Od, 2013; Tunçel, 2015; Türkmen, 2012; Ünsal, 2020) karikatürler ve çizgi film sayesinde öğrencilerin bir dili öğrenmede daha kalıcı öğrenme becerisi elde ettikleri vurgulanmıştır.

2.2.5. Dizi filmler. Film dizisi veya film serisi aynı kurgusal evreni paylaşılan veya bir dizi olarak pazarlanan birbiri ardına ilgili filmlerin bir koleksiyonudur. Diziler, izleyicinin en sık tekrarlanan kelimeleri duymasını, kelimeleri bilinçaltına yerleştirmesini ve kolayca ezberlemesini sağlamaktadır (Arslan, 2014, s. 186).

Harmandar'a (2021) göre, bir dizideki dilin zenginliği, dili özgün ve bağımsız olarak kullanabilme becerisine katkıda bulunmaktadır. Ezel dizisi üzerinde yaptığı çalışmasında Harmandar, bu dizi gibi birçok dizi incelenebileceğini ve yabancılara Türkçe öğretmek için zengin kelime dağarcığına sahip filmlerin kullanılabileceğini belirtmiştir. Nitekim, TV dizilerinin ve sinema filmlerinin, yabancı dil öğretiminde önemli kültür taşıyıcısı olduğu yapılan çalışmalarda belirtilmektedir (Arslantaş, 2013; İnan, 2012; Ruusunen, 2011; Gebhard, 1996, akt. İşcan, 2014). Seksenler dizisi örneğini ele alan İşcan ve Aktürk (2014) Türk tarihini ve kültürünü en iyi yansıtan Türk dizi ve filmlerini de, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde en önemli araçlardan biri saymışlardır. Bu alanda diğer araştırmacılar tarafından da dizi filmlerin (Arslan, 2014; Coşkun, & Arslantaş, 2016; İşcan & Aktürk, 2014; Ülker & Sutcu, 2019) yabancı dil becerilerinin geliştirilmesinde katkısı olduğu ortaya konulmuştur.

2.2.6. Dram/sinema filmleri. Dram üzüntü verici olayları, bazen güldürücü yönlerini de katarak konu alan sahne oyunu veya televizyon filmidir. Dramatik filmler sinemadaki en geniş türe sahiptir. Sinema filmi ise, sinemada gösterilmek için yapılmış bir film türüdür. Bu tür filmler farklı bir senaryo, daha büyük bir bütçe ve farklı bir konu ile yapılmaktadır. Filmin konusu, izleyicisine göre sinemaya ve yetişkinlere yönelik yapılmaktadır. Tahirizade'ye (2010) göre sinema etkileyici bir güce sahip olmaktadır ve kısa ömründe, 7 bin yıllık edebiyat tarihinden çok daha fazla, dünya çapında milyarlarca insanın düşüncelerini etkilemiştir.

Yabancılar Türkçe öğretirken görsel ve işitsel olarak kullanılan kısa ve uzun metrajlı sinema filmi kullanma yöntemi hem Türkçe öğretmenlerine Türkçe öğretirken kolaylık sağlamakta hem de Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin öğrenme düzeyini yükseltmektedir. Ancak şiddet içeren veya cinsel içerikli sahneler veya politik içerikler özellikle çocuklara gösterilmemesi için film seçiminde özel dikkat gösterilmelidir (Arabacı, 2015, s. 95).

2.2.7. Komedi filmleri. Komedi filmi, mizah ve fıkraların kullanıldığı bir film türüdür. Kara komedi hariç bu tür filmler genellikle mutlu sonla bitmektedir. Komedi filmlerinin farklı türleri vardır. Türler arasında acı mizah veya kara komedi, sosyal mizah ve daha fazlası sayılabilir. Ama genel olarak, komedi filmleri, izleyicileri güldürebilmek için yapılmaktadır. Komedi filmlerinin göze çarpan özelliklerinden biri de kelimelere ve diyaloglara dayalı olması ve dil öğrenmeye çok uygun olmasıdır. Tarihi çok eskilere dayanan komedi, tiyatro, televizyon ve sinema maceralarıyla hikâye bağlamında insanları hayatın yoğunluğundan ve karmaşıklığından uzaklaştırarak yaşanan sorunları unutmalarına ve böylece insanların morallerini iyileştirmelerine yardımcı olmaktadır (Türker & Aytekin, 2018, s. 9).

2.2.8. Kültür aktarımına yönelik filmler. Filmler, dil ve kültür arasındaki ilişkiyi en iyi yansıtan unsurlardan biridir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türk kültürünün aktarımına yönelik çalışmaların sayısı diğer filmlere oranla daha fazla görülmüştür. Bunlardan, Yılmaz ve Diril (2015), Türk filmleri aracılığıyla öğrencilerin Türk kültürünün birçok unsurunu anlama ve doğru kullanma becerisini geliştirdiğini dile getirmiştir. Yılmaz (2017) Türk tarihi ve kültürünü hikâye ve içerik açısından yansıtması, filmin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde en önemli araçlardan biri olduğunu belirtmiştir.

Türk dizilerini izleyen öğrencilerin çoğu, filmlerden yola çıkarak Türk kültürü hakkında olumlu düşüncelere sahip olmuştur. Günümüzde filmlerin, kültürel unsurların yansıtılmasında en önemli araçlardan biri olduğu düşünülmektedir. Film etkinlikleri, öğrencilerin kültürlerarası anlayışlarını artırabilir ve aynı zamanda kültürler arasındaki benzerlik ve farklılıkların farkına varmalarına yardımcı olabilir (İşcan & Karagöz, 2016, s. 196). Türkçenin yabancı dil olarak

öğretiminin en önemli amaçlarından biri, Türk toplumunun kültürel öğelerini tüm yönleriyle öğrencilere aktarmaktır.

Türk tarihini ve kültürünü en iyi yansıtan Türk dizi ve filmleri de Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde en önemli araçlardan biridir (İşcan, 2011; İşcan, A. ve Aktürk, Y., 2014). Filmler kültür öğelerinin öğretiminde etkili bir ders materyalidir. Ayrıca öğrencilerin filmlere olan ilgisi artmış ve görsel olarak sunulan kültürel unsurlar, öğretmenler tarafından öğretilen sıradan ders kitaplarının bilgisinden daha kalıcı hâle gelmiştir (İşcan & Delen, 2017, s. 88). Kültür aktarımında film kullanımını vurgulayan diğer araştırmacılar Yılmaz ve Şenden (2017)'dir. Bu araştırmacılara göre Türk filmleri, Türk müziği, atasözleri, deyimler, klişeler, mecazi ifadeler, kostümler, doğal yerler ve coğrafya, beden dili, tarih ve insan ilişkileri gibi kültürel unsurları öğrencilere yansıtmada somut bir materyaldir. Bu nedenle, istenen amaca ulaşmak için bir film seçmek çok önemlidir.

Kırbaş ve Doğanay (2015), yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımına yönelik öğrencilerin bakış açılarını değerlendiren çalışmasında Türk dizilerinin Türk filmlerinden daha çok tercih edildiğini söylemiştir.

Diğer bir çalışmada, Alsıkma (2019) Yunus Emre Enstitüsü'nün video eğitim serisinde yer alan 32 kısa videodaki kültürel öğeleri incelemiştir. İncelediği filmlerde yeterli küresel kültürel unsurlarına rastlanmadığını belirtmiştir. Hazırlanan ders materyallerinde küresel kültürel unsurların yer verilmesi gerektiğine vurgulamıştır. Çünkü küresel unsurların öğrenme sürecini hızlandırdığına ve kültürel etkileşimi daha etkin hâle getirdiğine inanmaktadır. Yabancılar Türkçe öğretiminde diğer çalışmalarda da kültür aktarımında (Arabacı, 2015; Arslan, 2014; Demirezen, 1989; Gülseven, 2014; İşcan, 2016; Saraç, 2012; Yılmaz, 2015) filmlerin öneminden söz edilmiştir.

2.2.9. Reklam filmleri. Reklam filmleri çeşitli amaçlarla yapılmaktadır. Bazen reklam filmi yapmanın amacı, bir ürünü veya hizmeti örtük bir eğitimle tanıtmak, bazen de bir hikâye, mizah, motivasyonel kavramların kullanılması ve izleyicide ürün veya hizmetin kullanımını teşvik etmek için heyecan yaratmaktır. Yılmaz (2021) yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde reklam filmlerinin öğrencilerin yazma becerisine, kaygı ve motivasyonuna olumlu katkı sağladığının tespit edildiğini belirtmiştir.

2.2.10. Sanat filmleri/Uzun metrajlı filmler. Sanat filmleri, genel sinema izleyicisi yerine belirli bir izleyici kitlesini kendine çekmeyi amaçlayan bağımsız sinema film türlerinden biridir. Saraç'a (2012) göre sanat filmler dilin en yalın haliyle ortaya çıkan, dil ve kültürel öğelerini içinde barındıran kaliteli ve etkili eğitim materyalleridir. Bu konuda sınıfta ve sınıf dışında, sanat filmlerinin dil öğreniminde kullanılması öğrenci için ilginç ve eğlencelidir. Sanat

filmleri; sözcük dağarcığının gelişmesinde, anlamada, öğrenilenlerin kavranmasında ve ezberlenmesinde ve en önemlisi kalıcılığın kazanılmasında etkin rol oynamaktadır.

2.2.11. Tarihî filmler. Tarihî filmler, geçmiş olayları betimleyen, bir ulus için tarihî olarak önemli bir olayı, insanları ve çevresini tarihî bir biçimde yansıtan bir film türüdür. Özbaş (2008) ortaokul ve liselerde tarih derslerinin öğretiminde görsel materyallere yeterince yer verilmemesinin ve okullarda yaygın olarak kullanılmamasının, öğretim eksikliğine neden olduğunu belirtmiştir (akt. Öztaşkın, 2013, s. 156). Son yıllarda ortaokul ve liselerdeki öğrencilerin tarih öğrenimindeki başarısının incelendiği (Türker & Arsalan, 2008; Tokgöz, 2021) çalışmada tarihî belgesel filmlerin sekizinci sınıf öğrencilerinin de Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi akademik başarılarında etkili olduğunu belirtmiştir. Aktekin ve Çoban (2012) da tarih öğretiminde tarihî belgesel film kullanımının, geleneksel öğretim yöntemlerine göre öğrencilerin akademik başarı puanlarını daha fazla artırdığını tespit etmiştir.

Görüldüğü gibi farklı eğitim branşlarında ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde çeşitli film türlerinin kullanımı akademik açıdan önemli işlevlere sahiptir.

2.3. Belgesel Filmler

TDK sözlüğüne bakıldığında belgesel için iki ayrı anlam bulunduğu görülmektedir. Birinci anlam belge niteliği bulunan (şey), dokümanter. İkinci anlamı ise belge niteliği taşıyan film veya televizyon programıdır. Belgesel film, kurgusal hikâyeler ve maceralarla değil, gerçeklikle ilgilenen ve gerçeği olduğu gibi göstermeye ve mümkün olduğunca onu manipüle etmekten kaçınmaya çalışan bir film türüdür. Bu tür filmler gerçek insanları, yerleri, olayları ve etkinlikleri konu almaktadır.

Belgesel terimi ilk olarak John Grierson (belgesel film yapımcısı ve film eleştirmeni) tarafından Robert Flaherty'nin 1926 tarihli Moana filmi eleştirisinde kullanılmıştır (Adalı, 1986: 13; Coşkun, 2009: 152; akt. Atçı, 2019, s. 57). Grierson daha sonra belgesel terimini "gerçekliğe yaratıcı yaklaşım" ile eşitledi ve nihayet 1948'de Dünya Belgesel Sinema Birliği terimi benimseyerek şöyle tanımladı: "İnsanların bilgi ve anlayışlarını genişletmek ve sorunlarını ve çözümlerini en nesnel ve gerçek bir şekilde sunmak amacıyla gerçekliğin herhangi bir yönünün somut ve gerçek filme alınmış veya mümkün olduğunca olayların sadık ve mantıklı bir şekilde yeniden yapılandırılmasıyla filme kaydedilmesidir." (Tahirizade, 2010, s. 15).

Daha sonra görsel-işitsel araçların gelişmesiyle belgesel filmler de haber belgeseli, hayvan alemi belgeseli, bilim ve teknoloji belgeseli, siyasi, sosyal ve farklı kültürler belgeseli, endüstriyel ve propaganda belgeseli, eğitim belgeseli, şiirsel, tarihî ve savaş belgeseli, spor, biyografik, doğa ve çevre belgeseli gibi çeşitli türlere ayrılmıştır.

Belgesel film de diğer görsel-işitsel araçlar gibi hem duyma hem de görme duyularına yönelik eğitim veya öğretim materyalleri, sınıf yönergelerinde kullanılan filmler, kayıtlar, fotoğraflar vb. olarak tanımlanmaktadır. İnsanların gördüklerini başkalarının da görmesini istemesi sinemanın kapılarını aralamıştır. İlk film türü olan belgeseller kurgusal olmayan yapısı, gerçek olaylara, kişilere ve mekânlara dayanması, görsel ve işitsel etkileri sebebiyle araştırmalara konu olmuştur (Atçı, 2019, s. 66-72).

Üstündağ'a (2012) göre belgesel bir iletişim aracı olarak kullanıldığında soyut kavramların somutlaştırılmasına yardımcı olmaktadır. Belgesellerin eğitim materyali olma özelliğine sahip olan iki nedenden bahsetmiştir. Birinci neden, sinema sanatının bir dalı olarak belgesellerin sahip olduğu özel teknik ilkeleridir. İkinci neden ise eğitim teknolojisi alanındaki belgesellerin görsel-işitsel bir materyal olması; eğitimi destekleyen, sosyalleşme noktasında kültürel, sosyal ve hatta küresel değer ve tutumları gösteren bir içerik ve bilgi kaynağı olmasıdır. Son yıllarda yapılan çalışmalarda, belgesellerin tarih dersinde (Aktekin & Çoban, 2012; Tokgöz, 2021; Türker & Arsalan, 2008; Yazıcı, 2008), coğrafya dersinde (Atçı, 2019; Öztürk, 2019; Soytürk, 2019), fen ve teknoloji dersinde (Kapucu, 2013), bilimin doğası dersinde (Kapucu, Çakmakçı & Aydoğdu, 2015) ve bilimin doğası ve madde parçacıkları dersinde (Başkalyoncu, 2017) belgesel filmlerin bir konunun veya olayın aşamalarını göstermek ve kavramları somutlaştırmak amacıyla kullanıldığı görülmüştür. Ancak yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde -DİAOÖÇ'de yabancı dil öğretiminde kullanımı önerildiği gibi- görsel-işitsel materyallerin özellikle çevre içerikli belgesel filmler gibi gerçek ve otantik materyallere yeterince yer verilmediği tespit edilmiştir (Alyaz, Işığık, Gürsoy, 2016). Belgesel filmlerin alt kategorileri olsa da hepsinin özelliği gerçeği göstermeleridir. Bu alt kategorilerinden biri çevre içerikli belgeseldir.

2.3.1. Çevre içerikli belgesel film. Çevre, yaşamın gerçekleştiği tüm ortamları ifade etmekte ve canlıların büyüme, gelişme ve davranışlarını etkileyen bir dizi dış ve fiziksel faktör ve canlılardan oluşmaktadır. Çevre koruma, sürdürülebilir kalkınmanın sütunlarından biri olarak kabul edilmektedir. Sürdürülebilir kalkınma, insan ve doğa arasında bir denge kurarak, doğal kaynakları tüketmeden gelecek nesillerin ihtiyaçlarının karşılanmasını ve geliştirilmesini sağlayacak şekilde bugünün ve geleceğin yaşamının ve kalkınmasının programlanmasıdır. Bu tanımdan hareketle sürdürülebilir kalkınma (Dunlap, 2000; Scot, 2006) iki yaklaşımla incelenmektedir; birincisi insan merkezli (Antroposentrik) yaklaşım, ikincisi ise çevre merkezli (ekosentrik) yaklaşımdır. Sürdürülebilir kalkınma, sosyal, ekolojik, ekonomik, mekansal ve kültürel boyutları olan bir kavramdır. Bu boyutlar birbirinden ayrı düşünülemez. Bu

kavramların temelinde, insan yaşam kalitesinin iyileştirilmesi, çevresel dengenin korunması, daha temiz enerjilerin kullanılması vb. yer almaktadır.

Son yıllarda Türkiye’de farklı eğitim alanlarında ders materyali olarak farklı belgesel türlerinin kullanıldığı çalışmalar olmuştur. Bunlardan, fen ve teknoloji dersinde (Kapucu, 2013), sekizinci sınıf öğrencilerinin bilim doğası görüşü dersinde (Kapucu, Cakmakci & Aydoğdu, 2015), ilkokul öğrencilerinin çevre bilinci gelişiminde (Şimşekli, 2015), Almanca öğretmen adaylarının çevresel tutumlarının incelenmesi konusunda (Alyaz, Işığık, Gürsoy, 2016), belgesellerin bilimin doğası ve madde parçacıklarının yapısının öğretilmesine etkisi (Başkalyoncu, 2017), hizmet öncesi öğretmenlerin çevresel tutumlarının gelişiminde (Alyaz, Öztürk ve Genç, 2017) çevre konusunun öneminden bahsedilmiştir.

Yabancı dil olarak Almanca ve Türkçe öğretim setleri üzerine bir çalışmada Almanca öğretim setlerinde Türkçe öğretim setlerinden daha çok doğa ve çevre konularına yer verildiği belirlenmiştir (Alyaz, Coşkun & Şen, 2017) ve bu araştırmalarda katılımcıların uygulanan etkinliklerden sonra çevreye karşı daha olumlu davranışlar geliştirmesine rağmen, çevre merkezli (ekosentrik) bir tutumdan daha çok insan merkezli bir tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Benzer bir çalışmada, Sadık ve Sadık (2014) öğretmen adaylarının çevre bilgi ve tutumları üzerine yaptığı bir araştırmada, öğretmen adaylarının ulusal düzeyde çevre sorunları konusunda daha bilinçli olduklarını tespit etmiştir. Ancak öğretmen adaylarının çevre bilgisi ve olumlu düşünceleri, pratiğe geçmek için yeterli değildir. Bu açıdan ders içeriklerinin küresel sorunları ele alacak şekilde zenginleştirilmesi gerekmektedir. Önceki çalışmalarda farklı alanların öğretiminde çevre içerikli belgesel film kullanılmışsa da yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde çevresel sözcük dağarcığı gelişimi için herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

2.4. Sözcük Dağarcığı

Kelime hazinesi, söz varlığı ve vokabüler gibi farklı terimlerle de açıklanan “sözcük dağarcığı”, bireyin bildiği tüm kelimeleri kapsamaktadır. Sözcük dağarcığı (Uçar, 2019) dil becerisinin önemli bir parçasıdır ve öğrencilerin konuşmayı, okumayı, yazmayı ve dinlemeyi öğrenmeleri için bir platform sağlamaktadır. Yabancı dil öğrenenler sosyal ortamlarda dili iletişim ve etkileşim aracı olarak kullanırken en çok sözcük dağarcığı bilgisinden yararlanırlar. Bireyin sözcük dağarcığı ne kadar genişse iletişim süreci o kadar kolaylaşır. Çünkü Dilsel Görecelik kuramına (Whorf, 1956; Wittgenstein, 1922) göre sözcükler bireyin dünyayı nasıl algıladığını belirlemektedir (Akt. Büyükkantarcioglu, 2006, s. 29).

Mutalib’e (2014) göre sözcük dağarcığı, şüphesiz tüm dil becerilerinin anahtarıdır. Çünkü sözcük dağarcığı, öğrencilerin birçok eğitimsel ve genel ihtiyaçlarını karşılamak için bilmeleri gereken tüm kelimeleri içermektedir. Sınırlı sözcük dağarcığına sahip bir kişi hiçbir

zaman etkili bir şekilde konuşamamakta, yazamamakta, okuyamamakta ve anlayamamaktadır (akt. Nematollahi, 2017, s. 1). Bunun için öğrencilerin sözcük dağarcığını geliştirmeleri gerekmektedir.

Sözcük öğretiminde son yıllarda farklılık gösteren çeşitli metodlar ortaya çıkmıştır. Bu alanda Celce-Murcia ve Rosensweig (1979: 241-257) sözcük öğretimi için konuşmada kullanılan her kelimenin ve çekim eklerinin farkında olunması adına dilbilgisi-çeviri yöntemi üzerinde durmuştur. Bu yöntemde sözlükten kelime aramanın ve ardından sesli okumanın önemi vurgulanmıştır. Ayrıca, bahsedilen çalışmada tüm diller Latinceye benzer şekilde incelenmiştir. Bu yöntemlerin her ikisi de bir sözlükten kelime aramayı ve yabancı dilden metinleri çevirmeyi gerektirmekte ve yöntemlerin hiçbiri öğrencilerin yabancı dili gerçekten anlamalarını ve konuşmalarını sağlamayı amaçlamamaktadır.

Buna tepki olarak ortaya çıkan Düz Varım Yöntemi ve İşitsel-Dilsel Yöntem sınıfta öğrencinin sadece hedef dili kullandığını ve duyduğunu ileri sürmüştür. Düz Varım Yöntemi sözcük öğrenimini dilin ayrılmaz bir parçası olarak bağlam içinde öğrenildiğini belirtmişken İşitsel - Dilsel Yöntem ise temel yapılar ve dilin ses sistemi üzerinde daha fazla durmuş ve sözcük öğretimine çok daha az önem vermiştir. Hâlbuki günümüzde sözcük öğretiminin rolü önemli sayılmakta; öğretmenler dil öğreniminin diğer alanlarıyla denge kurmaya çalışmaktadırlar (Akt. Ruusunen, 2011, 28).

Diğer bir sözcük öğrenme yöntemi de İletişimsel Yaklaşımdır. Yabancı dil öğrenmenin temel amacı karşımızdaki kişiyle iletişim kurmak olduğundan, İletişimsel Yaklaşımı değerlendirmek faydalı olabilir. Özdemir'e (2006) göre İletişimsel Yaklaşım'da anadil kullanılmaz, öğrenciler hedef dili sadece bir ders olarak değil aynı zamanda bir iletişim aracı olarak kabul etmelidir. Banciu ve Jireghie'ye (2012) göre İletişimsel Yaklaşım gerçek yaşam durumlarını ortaya çıkarmaktadır. Demirel (1999), ise öğretmenin temel görevinin sınıfta bir iletişim ortamı oluşturmak olduğunu belirtmekte ve tüm görsel-işitsel öğretim tekniklerinin kullanılması gerektiğini savunmaktadır. İletişimsel Yaklaşımdaki öğretim tekniklerinden biri de sınıfta özgün materyallerin kullanılmasıdır. Sınıfta ders kitaplarını destekleyici çevrimiçi bir çalışma kullanmak, bir şarkı dinlemek veya bir film izlemek öğrencilere daha fazla motivasyon vermekle birlikte iletişim kurma becerilerini de geliştirmektedir (Aktr. Başören, 2015, s. 15-23).

Sözcük dağarcığı gelişiminde yapılan çalışmaların büyük bir kısmı altyazılı filmlerle ilgilidir. King'e (2002) göre öğrenciler alt yazılı filmler sayesinde kelimenin nasıl telaffuz edileceğini öğrenmektedirler. Yüksel ve Tanrıverdi (2009:48-54) film izlerken alt yazının

faydalarını vurgulamakta ve dil öğrenenlerin, sözcüğü bir bağlamda görmelerini sağladığından sözcük öğrenimini kolaylaştırdığını belirtmektedir.

Yabancı dilde sözcük öğretiminin birçok yolu vardır. Bunlardan biri sözcüklerin anlamına sözlükten bakmaktır ama bu şekilde öğrenilen sözcükler kısa bir süre sonra unutulur. Sözcük öğretiminde sınıf içi etkileşim çok önemli olmasına rağmen birçok öğrenci sınıfta sözcük öğrenimiyle ilgilenmez, bu durum dil öğretiminde ciddi bir problemdir. Bu konuda öğretmenler öğrencilerin çoklu dil becerilerine hitap eden film gibi görsel-işitsel materyal ve etkinlikler hazırlamalıdır. İşcan'a (2017) göre öğrenciler filmde gördükleri yeni kelimeler hakkında konuşurken filmin hikâyesini anlatarak konuşmayı pekiştirecek etkinlikler yapabilirler. Filmi izledikten sonra öğrendikleri yeni kelimeleri kullanarak basit cümlelerle filmi özetleyebilirler.

Krashen ve diğer ikinci dil edinim uzmanlarına göre (Krashen ve Terrell 1983; Littlewood, 1984; Ellis, 1985), öğrencilerin ikinci bir dilde becerilerini geliştirebilmelerinin iki farklı yolu vardır: Birincisi öğrenme, diğeri ise edinmedir. Öğrenme, öğrencilerin dikkatini dilin biçimine veya yapısına odaklayan bilinçli bir süreçtir. Edinme ise öğrenmenin aksine, bireyin ana dilini edindiği gibi bir süreçtir. Edinme, dilin formundan çok mesajı (anlama) vurgu yaparak bireyin yeni dile doğal ortamlarda maruz kalındığında gerçekleşmektedir (akt. Abukhattala, 2013, 128). Ayrıca Krashen'in (1982) anlaşılabilir girdi varsayımına göre bir dilin kolayca öğrenilebilmesi için öğretilecek materyallerin öğrencilerin mevcut seviyesinden biraz daha ileri olması gerektiği, bu materyallerin somuttan soyuta giden bir yaklaşımla hazırlanması gerektiği ifade edilebilir. Aynı zamanda Sünbül (2014), bir eğitim etkinliğinin "Somuttan soyuta, basitten karmaşığa, bilinenden bilinmeyene, kolaydan zora, yakından uzağa ve yüzeyden derine" kademeli bir derecelendirme izlemesi gerektiğini belirtmiştir (Akt. Uçar, 2019, s. 9). Bu yönergelerden hareketle film gibi görsel-işitsel materyallerin yabancı dil öğretiminde kavramların ve sözcüklerin somutlaştırılmasında yardımcı olduğu söylenebilir.

Yabancı dillerde sözcük dağarcığı gelişimi ile ilgili kaynaklara bakıldığında alt yazılı filmlerin daha fazla kullanıldığı görülmüştür. Shirazi, Sesabi ve Simin (2016) ile Sirmandi ve Sardareh (2016) alt yazılı filmleri sözcük öğretimini kolaylaştıran materyallerden saymıştır. Diğer araştırmacılar da bu konuyu vurgulamıştır. Yabancı dillerde sözcük dağarcığı gelişiminde (Amalia, 2012; Harji, Woods & Alavi, 2010; Paivio, 1971; Stewart & Pertusa, 2004) alt yazılı film, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmektedir (İşcan, 2011, 23-30). Barın (2007) ise kısa filmlerin Türkçe öğrenen öğrencilerin kelime öğretiminde mutlaka kullanılması gereken önemli bir materyal olduğunu belirtmiştir. Bursalı ve Ünal (2015) çizgi dizilerin öğrencilerin söz varlığına katkısının genel anlamda olumlu olduğunu görmüştür.

DİAOÖÇ dil seviyelerini altı düzey olarak sınıflandırmıştır. Bu çerçeve programına göre orta düzeyde (B2 düzeyi) bir öğrencinin iletişim kurabilmesi için 4000 sözcük bilmesi gerekmektedir. Bu çerçeve program dil öğretiminde çevre ve doğa konusunun da öğretilmesini önermiştir.

2.5. İlgili Çalışmalar

2.5.1. Yurt dışındaki çalışmalar. Eğitimde film türlerinin kullanımına, belgesel ve çevre konularının işlenmesine ve yabancı dil öğretimine yönelik yurtdışındaki çeşitli üniversitelerin web sitelerine bakıldığında birçok çalışmaya rastlanmıştır. Tahirizade (2010) İran'daki belgesellerin dinî kavramların somutlaştırılmasında yardımcı olduğunu belirtmiştir. Florence (2009, s. 41) Çin'de yaptığı çalışmasında, belgeselin zengin içeriğinin İngilizce öğrenen öğrencilerin tartışmacı makale yazması için beyin fırtınası yapmasına yardımcı olduğunu söylemiştir. Ayrıca, film izlemeden önce çalışma yaprakları verildiği için öğrencilerin daha fazla kelime öğrendiği bildirilmiştir. Filmlerin İngilizce konuşma becerilerini öğrenmek için güvenilir ve anlamlı bir bağlam sağladığı, eğitim materyallerinin ötesinde eleştirel düşünmeyi teşvik etmeye yardımcı olduğu tespit edilmiştir.

Afganistan'da ise uzun zamandan beri Türkçe önemli bir yabancı dil olarak sekiz devlet üniversitesinde Türk Dili ve Edebiyatı ve Türkçe Öğretmenliği Bölümlerinde öğretilmektedir. Ayrıca Yunus Emre Enstitüsü'nün yanında farklı özel kurslarda Türkçe öğretildiği halde dil öğretimine yönelik çalışmalar yok denecek kadar azdır. Yazdani'nin (1989) Afganistan'ın dil ve tarihi üzerine yaptığı çalışmasında resmî dillerin (Peştuca ve Farsça) yanında konuşulan diğer dillerden bazılarının Özbekçe, Kırgızca, Kazakça, Urmari Baluçi, Şeğni Brahuvî, Paruni, Ceti, Pancabi, Lahanda, Vahi Sindhi, Keteh, Moğolca, Peraçi, Munçi, Türkmence, Sariki, Sangliçi, Zibaki, Eşkaşmi Tirahi, Ruşani, Vaygali, İnkuvi, Paşeyi, Gurbeti ve Hazaragi olarak sıralanabileceğini belirtmiştir. Bu durumda söz konusu dillerin öğretimine dair herhangi bir görsel-işitsel araç gereç veya materyallerin kullanıldığı çalışmaya rastlanmamıştır.

Afganistan'da Türkçe öğretimi ile ilgili yapılan bir diğer çalışmaya göre, Afganistan'da her kesimden birçok insan siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel sebeplerle Türkçe'yi yabancı dil olarak öğrenmek istemektedir. Türkçeyi iyi derecede öğrenmek ve iş bulmak, Türkiye'de yaşamak, Türkiye'de eğitim görmek Afganların Türkçe öğrenmesinin başlıca nedenleri olarak sayılabilmektedir. Türkiye'nin önemli sosyal fırsatlara sahip modern bir Müslüman ülke olması ve Afganistan ile Türkiye arasında uzun süredir devam eden iyi ilişkiler, Afganları Türkçe öğrenmeye teşvik eden sebeplerden biridir. Türklerin ve Türk kültürünün kendilerine diğer Batı toplumlarından ve kültürlerinden daha yakın olduğunu hisseden Afganların etnik kökenleri ne olursa olsun Türkçe öğrenmeğe yönelmeleri doğaldır (Başar, 2018, s. 14). Bu arada

Afganistan’da Türkçe öğrenenler için görsel-işitsel materyallerin yaygınlaşması açısından bu çalışmanın yararlı olacağı düşünülmektedir.

2.5.2. Türkiye’de ilgili çalışmalar. Türkiye’deki YÖK tez merkezi ve diğer üniversite internet siteleri incelendiğinde farklı eğitim alanlarında belgesel film kullanımı ile ilgili çalışmalara rastlanmıştır. Bunlardan, Kapucu (2013) doktora tezinde belgesel filmleri fen ve teknoloji dersinde öğrencilere izletmiştir. Çalışmanın sonucunda, belgesellerin sekizinci sınıf öğrencilerinin bilimin doğası hakkındaki görüşlerini geliştirdiğini göstermiştir. Ayrıca diğer eğitim alanlarında belgesel film kullanımının öğrencilerin başarı düzeyine de olumlu bir etkisi olmuştur. Bunlar arasında, belgesellerin ilkökul öğrencilerinin çevre bilinçlerinin artmasında (Şimşekli, 2015), Almanca öğretmen adaylarının çevresel tutumlarının gelişiminde (Alyaz, Işıktık, Gürsoy, 2016), Türkçe ve Almanca öğretim materyallerinde doğa ve çevre sorunlarının belirlenmesinde (Alyaz, Coşkun & Şen, 2017) belgesellerin kullanıldığı çalışmalar mevcuttur. Bu çalışmalarda belgesel filmlerin eğitimdeki olumlu etkisinden bahsedilmiştir. Yapılan araştırmalarda belgesellerin gerçek ve inandırıcılık yönü ile kavramların somutlaştırılmasında yardımcı olduğu ortaya konmuştur. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sözcük dağarcığı gelişimi ile ilgili kaynaklara bakıldığında kısa filmler (Barın, 2007) ve alt yazılı filmlerin (İşcan, 2011) kullanılması ile ilgili çalışmalara rastlanmıştır.

Taranan alanyazında ve DİAOÖÇ’de de görüldüğü gibi yabancı dil öğretiminde ders kitaplarını destekleyici kısa eğitsel filmler, kültür aktarımı amaçlı tanıtım filmleri, belgesel filmler, reklam filmleri, haber sunumları ve diğer otantik ve kurmaca film materyallerinin kullanımı önerilmektedir. Türkiye’de yabancılara Almanca öğretiminde (Alyaz, & Doğan, 2014) belgesel filmin kullanıldığı bir çalışmada, belgesellerin Almanca öğretmen adaylarının dil yeterliliği, toplum hakkında bilgi ve kültür alanlarındaki algılarına olumlu etkisi olduğu ortaya konulmuştur.

Türkiye’de yapılan bir diğer çalışmada Kazanoğlu, Atan ve Özçelebi (2015) “Yabancı Dil Öğretiminde Belgesel Film Kullanımının Öğretmen Adaylarının Dil Yetileri ve Değer Eğitimi Gelişimine Katkısı” adlı projenin tanıtımı ve proje kapsamında Fransız dili eğitimi ana bilim dalı uygulamaları makalesinde yabancı dil öğretiminde “Yuva” filminin derste kullanılmasının, öğrencilerin doğa ve çevre konularında bilinçlenmelerini sağlayıp dinleme-anlama becerisini geliştireceğini ifade etmiştir. Alyaz ve diğerleri (2017) "Öğretmen Adaylarının Çevresel Tutumlarının Gelişimine Yönelik Bir Çevre Belgesel Filminin Katkısı" başlıklı çalışmada, çevre belgeseli ile çalışmanın öğretmen adaylarının çevreye yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediğini söylemiştir. Ancak öğretmen adaylarının ekosentrik (doğayı kendi iyiliği için korumak) bir tutuma sahip olmadan, daha çok antroposentrik (doğayı

ondan yararlanmak için korumak) bir tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Ayrıca Alyaz’a göre yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde film materyalinin diğer materyal türlerine oranla çok az kullanıldığı, film türleri içinde ise belgesel ve çevre içerikli belgesel filmlere yeterince yer verilmediği belirlenmiştir. Türkçe öğretimindeki bu eksiklik dikkate alınarak, çevre içerikli belgesel filmlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin günlük ve çevresel sözcük dağarcığına katkısının belirlenmesi için bu çalışmaya karar verilmiştir. Dil sosyal etkileşim aracı olduğundan ve çevre sorunlarının da herkesi etkileyen bir husus olduğu göz önüne alındığında, bu konunun da yabancı dil öğretim materyaline entegre edilmesi gerekmektedir..

3. Bölüm

Yöntem

3.1. Araştırma Yöntemi

Bilimsel araştırmalarda soyut veya belirsiz bir durumu somuta dönüştürmek için araştırma yöntemlerinden yararlanılmaktadır. Yöntem, bir konuyu öğrenmek ya da öğretmek gibi amaçlara ulaşmak için bilinçli olarak seçilen ve izlenen düzenli yoldur (Özkan & Güvendir, 2013: 2). Bu araştırmada çevre içerikli belgesel filmlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin sözcük dağarcığının gelişimine katkısını incelemek amacıyla deneysel yöntem ve nicel desende bir tarama araştırma yöntemi seçilmiştir. “Deneysel araştırma, bilimsel yöntemler arasında en kesin sonuçların elde edildiği araştırmadır. Araştırmacının karşılaştırılabilir işlemleri uyguladığı ve ardından etkilerini incelediği için bu tür araştırmaların sonuçlarının araştırmacıyı en doğru yorumlara yönlendirmesi beklenir” (Büyüköztürk vd., 2018, s. 18). Araştırma kapsamında oluşturulan deneysel desende ön test ve son test kullanılmıştır. Bu modelde öğrencinin başarı düzeyini tam olarak görebilmek için ön test ve son test verileri birlikte değerlendirilir. Çalışmada, ön test puanları son test puanlarından çıkarılarak ortalamalar arasındaki farklar test edilmiştir. Nicel desenin (Daniel, 2010) çalışılmasının tercih nedeni ise, bu yöntemin daha güvenilir ve objektif olduğundan ve yönteme araştırmacının kişisel görüşü daha az dâhil olduğundandır (akt. Alyaz, 2017 s. 206).

Bu çalışmada materyal olarak “Yuva” (Arthus-Bertrand, 2009) filmi kullanılmıştır (<https://youtu.be/rurtJhnEkTE>). “Yuva” filmi Türk televizyonlarında 2015 yılında gösterilmiş, çevre konusunun işlendiği ve bir gönüllülük projesi kapsamında geliştirilmiş, günlük dil öğeleri ve çevreye özgü sözcükleri kapsayan uzun metrajlı bir belgeseldir. Film 90 dakika sürmektedir ve daha önce Almanca, Çince, Fransızca, İngilizce, İspanyolca ve İtalyanca gibi birçok yabancı dilde seslendirilmiştir. Bu film 5 Haziran 2009 Dünya Çevre Günü'nde, beş kıtada 181 ülkede aynı anda internet, sinema ve televizyondan gösterime girmiştir. Film, 54 ülkede üç yıl boyunca havadan çekilmiştir (Kazanoğlu, vd. s. 377). Filmin amacı, yeryüzündeki doğal kaynakların dikkatsiz kullanımı nedeniyle dünyamızın geleceğini tehdit eden tehlikeye dikkat çekmek ve böylece insanları harekete geçmeleri konusunda bilgilendirmektir.

Çalışmanın bu aşamasında, seçilen yöntem ve materyal doğrultusunda, araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplama aracı, geçerlilik ve güvenilirlik analizi, verilerin nasıl toplanması ve çözümlenmesi ve toplanan verilerin değerlendirilmesi hakkında bilgi ve açıklamalara yer verilmektedir.

3.2. Evren ve Örneklem

Bilimsel araştırmalarda evren üyelerin en az bir ortak özelliği olması gerekmektedir. Bu çalışmanın evreni Bursa Uludağ Üniversitesi'nde yabancı dil olarak Türkçe hazırlık dersi gören tüm yabancı uyruklu öğrenciler teşkil etmektedir. Bu öğrencilerin ortak özelliği, Bursa Uludağ Üniversitesi ULUTÖMER'de hedef dil olarak Türkçe öğrenmeleridir. Çalışma, 2020-2021 yılları arasında ULUTÖMER'de yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerine uygulanmıştır. Çalışmanın örneklem seçimi ulaşılabilir yöntemle yapılmıştır. Söz konusu evrenin çeşitliliğini temsil eden yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B2 seviyesindeki öğrenciler örneklemi oluşturmuştur. Aşağıdaki tablolarda örneklemin çeşitli açılardan özellikleri verilmiştir.

Tablo 1

Öğrencilerin Cinsiyet Bilgileri

Cinsiyet	F	%
Kadın	46	54
Erkek	40	46
Toplam	86	100

Tablo 1'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan toplam öğrenci sayısı 86 (46 kadın ve 40 erkek)'dir. Araştırmada kadınların oranı %54, erkeklerin oranı ise %46'dır.

Tablo 2

Öğrencilerin Yaş Bilgileri

Yaş	F	%
14	1	1.16
17	4	4.65
18	15	17.44
19	20	23.25
20	11	12.79
21	3	3.48
22	6	6.97
23	2	2.32
24	2	2.32
25	8	9.30
26	1	1.16
27	4	4.65

28	1	1.16
29	4	4.65
30	1	1.16
31	1	1.16
33	1	1.16
46	1	1.16
Toplam	86	100

Tablo 2’de olduğu gibi anket çalışmasına katılan öğrencilerin sayısı 86’dır. Katılımcıların 1’i (%1.16) 14 yaşında, 4’ü (%4.65) 17 yaşında, 15’i (%17.44) 18 yaşında, 20’si (%23.25) 19 yaşında, 11’i (%12.79) 20 yaşında, 3’ü (%3.48) 21 yaşında, 6’sı (%6.97) 22 yaşında, 2’si (%2.32) 24 yaşında, 8’i (%9.30) 25 yaşında, 1’i (%1.16) 26 yaşında, 4’ü (%4.65) 27 yaşında, 1’i (%1.16) 28 yaşında, 4’ü (%4.65) 29 yaşında, 1’i (%1.16) 30 yaşında, 1’i (%1.16) 31 yaşında, 1’i (%1.16) 33 yaşında ve 1 (%1.16) öğrenci ise 46 yaşındadır. Araştırma katılımcılarının yaş ortalaması ise $21,6 \pm 4,7$ olarak gerçekleşmiş ve en düşük yaş 14 en yüksek yaş 46 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 3

Öğrencilerin Geldikleri Ülke

Ülke	F	%
Afganistan	6	6.67
Arnavutluk	3	3.48
Bosna-Hersek	1	1.16
Burkina Faso	1	1.16
Cibuti	1	1.16
Çin	1	1.16
Endonezya	1	1.16
Fas	10	11.6
Filipinler	1	1.16
Filistin	5	5.81
Hindistan	1	1.16
İran	2	2.32
Irak	1	1.16
Kamboçya	1	1.16
Kamerun	1	1.16

Karadağ	1	1.16
Katar	2	2.32
Kazakistan	2	2.32
Kuzey Makedonya	1	1.16
Libya	2	2.32
Lübnan	1	1.16
Mısır	5	5.81
Myanmar	2	2.32
Nijerya	1	1.16
Özbekistan	2	2.32
Pakistan	2	2.32
Rusya	5	5.81
Sırbistan	1	1.16
Somali	6	6.97
Sudan	1	1.16
Suriye	2	2.32
Suudi Arabistan	3	3.48
Tacikistan	4	4.65
Tunus	1	1.16
Ukrayna	1	1.16
Umman	1	1.16
Ürdün	1	1.16
Zimbabve	2	2.32
Genel Toplam	86	100

Tablo 3'te olduğu gibi çalışma çerçevesinde araştırma katılımcılarının geldikleri ülkeler incelendiğinde katılımcıların çok geniş bir yelpazede cevaplar verdiği, Afrika, Asya – Uzakdoğu ve Balkanların öne çıktığı görülmektedir. Öğrencilerin 6'sı (%6.67) Afganistanlı, 3'ü (%3.48) Arnavutluklu, 1'i (%1.16) Bosna Hersekli, 1'i (%1.16) Burkina Fasolu, 1'i (%1.16) Cibutili, 1'i (%1.16) Çinli, 1'i (%1.16) Endonezyalı, 10'u (%1.16) Faslı, 1'i (%1.16) Filipinli, 5'i (%5.81) Filistinli, 1'i (%1.16) Hindistanlı, 2'si (%2.32) İranlı, 1'i (%1.16) Iraklı, 1'i (%1.16) Kamboçyalı, 1'i (%1.16) Kamerunlu, 1'i (%1.16) Karadağlı, 2'si (%2.32) Katarlı, 2'si (%2.32) Kazakistanlı, 1'i (%1.16) Kuzey Makedonyalı, 2'si (%2.32) Libyalı, 1'i (%1.16) Lübnanlı, 2'si (%2.32) Libyalı, 5'i (%5.81) Mısırlı, 2'si (%2.32) Myanmarlı, 1'i (%1.16) Nijeryalı, 2'si (%2.32) Özbekistanlı, 2'si (%2.32) Pakistanlı, 5'i (%5.81) Rusyalı, 1'i (%1.16) Sırbistanlı, 6'sı

(%6.97) Somalili, 1'i (%1.16) Sudanlı, 2'si (%2.32) Suriyeli, 3'ü (%3.48) Suudi Arabistanlı, 4'ü (%4.65) oluşturan 4 öğrenci Tacikistanlı, 1'i (%1.16) Tunuslu, 1'i (%1.16) Ukraynalı, 1'i (%1.16) Ummanlı, 1'i (%1.16) Ürdünlü ve 2 (%2.32) öğrenci ise Zimbabvelidir.

Tablo 4

Öğrencilerin Okuyacağı/ Okumakta Olduğu Fakülte/ Yüksekokulu

Fakülte/ yüksekokulu	F	%
Bilgisayar Mühendisliği	1	1.16
Eğitim	4	4.65
İktisat	4	4.65
İlahiyat	1	1.16
İşletme	2	2.32
Fen ve Edebiyat	3	3.48
İnşaat Mühendisliği	3	3.48
Maden Mühendisliği	1	1.16
Mekanik Mühendisliği	2	2.32
Mimarlık	8	9.30
Moda Tasarım	1	1.16
Otomobil Mühendisliği	1	1.16
Psikoloji	1	1.16
Sadece Türkçe Hazırlığı	27	31.3
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	2	2.32
Spor	2	2.32
Ticaret ve Pazarlama	3	3.48
Tıp	8	9.30
Uçak Mühendisliği	2	2.32
Uluslararası İlişkiler	6	6.97
Ziraat	4	4.65
Toplam	86	100

Tablo 4'te görüldüğü gibi çalışmaya katılan öğrencilerin farklı fakültelerde okuyacakları görülmektedir. Bunlardan 1'i (%1.16) Bilgisayar Mühendisliği, 4'ü (%4.65) Eğitim, 4'ü (%4.65) İktisat, 1'i (%1.16) İlahiyat, 2'si (%2.32) İşletme, 3'ü (%3.48) Fen ve Edebiyat, 3'ü (%3.48) İnşaat Mühendisliği, 1'i (%1.16) Maden Mühendisliği, 2'si (%2.32) Mekanik Mühendisliği, 8'i (%9.30) Mimarlık, 1'i (%1.16) Moda Tasarım, 1'i (%1.16) Otomobil Mühendisliği, 1'i (%1.16) Psikoloji, 27'si (%31.3) sadece Türkçe hazırlığı, 2'si

(%2.32) Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, 2'si (%2.32) Spor, 3'ü (%3.48) Ticaret ve Pazarlama, 8'i (%9.30) Tıp, 2'si (%2.32) Uçak Mühendisliği, 6'sı (%6.97) Uluslararası İlişkiler, 4 (%4.65) öğrenci ise Ziraat Fakültesinde okuyacağı görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada, veri toplama aracı olarak bir “Öğrenci Profili ve Görüş Belirleme” anketi ile bir “Sözcük Dağarcığı Testi” formu kullanılmıştır. Anket çalışması en çok kullanılan veri toplama araçlarından biridir. Anket veri toplama aracı araştırılan konuyu derinlemesine inceleme fırsatı vermezken, bir ifadeye ne kadar katıldığını, bir şeyin ne kadar önemli olduğunu veya bir şeyin ne sıklıkla yapıldığını ölçmek için kullanılır (Mertkan, 2015, s. 74).

Çalışmada kullanılan anket ve form, alanyazın (Alyaz, vd, 2017; Göçen, 2016; İşcan, 2017; Sirmandi & Sardareh, 2016) incelenerek uzman görüşleri doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Anket geliştirilirken ilk olarak amaç ve araştırma soruları belirlenmiş ve ölçeklerin taslak formları oluşturulmuştur. Ardından, bu alanda Bursa Uludağ Üniversitesi'nde çalışan 4 öğretim üyesinin görüşleri alınarak ankete son şekil verilmiştir. Daha sonra, anketin öğrencilere uygulanabilmesi için etik kurul izni alınmıştır (Ek 1).

Amaç ve araştırma sorularına göre geliştirilen “Öğrenci Profili ve Görüş Belirleme” anketinin (Ek 2) ilk bölümünde örneklemin demografik özellikleri, Türkçe film/belgesel izlemeye ilişkin bilgiler ve yabancı dilde film/belgesel izleme gibi bilgileri soruşturan 18 soruya yer verilmiştir. Anketin son kısmı ise film materyalinin öğrencilerin diğer dil yetilerinin gelişimine katkısına yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla DİAOÖÇ'de (Trim vd., 2001) belirlenmiş olan dil yetilerini içeren “5’li Likert Tipi”ndeki 12 soru maddesinden oluşmuştur.

İkinci veri toplama aracı ise “Sözcük Dağarcığı Testi” formudur (Ek 3). Sözcük dağarcığı testi formu alan yazın (Alyaz, 2017; Yılmaz & Şenden, 2015) incelenerek DİAOÖÇ'in önerdiği yönergelerle göre “Yuva” çevre belgesel filminin senaryosundan hazırlanmıştır. Yılmaz ve Şenden (2015), “Yabancılar Türkçe öğretiminde Kalıp Sözcükler: ‘Babam ve Oğlum’ Film Örneği” adlı makalesinde, önce “Babam ve Oğlum” filminde geçen kalıp sözleri tespit etmiştir. Sonrasında bu kalıp sözlerin kullanıldığı B1 seviyesinde özgün etkinlikler geliştirilmiştir. Bu etkinlikler DİAOÖÇ'de belirtilen hedef kazanımlar dikkate alınarak film öncesine ve film sonrası etkinlikler hazırlanmıştır. Bu çalışmada, sözcük dağarcığı testi formu oluşturmak için filmin metninde olan sözcük sayısı Microsoft Word programındaki Word Count sekmesiyle sayılarak metinde toplam günlük dil ve çevreye ait 4882 sözcük belirlenmiştir. Aynı zamanda, DİAOÖÇ'e göre B2 düzeyinde olan bir öğrencinin 4000 kelime bilmesi gerekmektedir. Sözcük dağarcığı testinde net bir sayı sınırlaması olmadan 10 ila 100 kelime arasında kelime seçilmesi önerilmektedir. Söz konusu çalışma, özgün bir çalışma olduğu

için isim, sıfat, fiil ve birleşik isimler gibi farklı dil öğelerini içeren 100 sözcük seçilmesine karar verilmiştir. Son olarak, veri toplama araçları hakkında danışman hocalarının görüşleri alınmış ve ölçeklerin istatistiksel güvenilirliği test edilmiştir.

3.4. Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizleri

Çalışmanın bu bölümünde araştırmada kullanılan “Öğrenci Profili ve Görüş Belirleme” anketinin “5’li Likert Tipi”ndek 12 soruluk kısmı ile “Sözcük Dağarcığı Testi” ölçeğinin ortalamalarının güvenilirliği test edilmektedir. Ölçme araçlarının istatistiksel güvenilirliğini test etmek amacıyla gerçekleştirilen Cronbach’s Alpha analizinin sonuçları yer almaktadır. Cronbach’s Analizi kapsamında teste tabi tutulacak ölçek bütün maddeleri gözetilerek sınanmaktadır. Nunnally ve Bernstein’e (1994) göre elde edilen güvenilirlik skorunun .70 ve üzerinde çıkması ölçeğin istatistiksel olarak güvenilir olduğunu ifade etmekte ve 1’e yaklaşan ve artan skorlar güvenilirlik artışı olarak nitelendirilmektedir (akt. Dinçer, 2014). Bu bölümde her ölçek için tek tek test yapılmıştır.

Tablo 5

Araştırmanın Ölçme Araçlarının Güvenilirlik Analizi Sonuçları

	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
5’li Likert Tipi Ön Anketi	.939	12
5’li Likert Tipi Son Anketi	.952	12
Sözcük Dağarcığı Ön-Son Testi	.949	2

Tablo 5’te araştırmanın ölçme araçlarının güvenilirlik skorları yer almaktadır. Elde edilen bulguya göre hem dil yetileri içeren 12 soruluk “5’li Likert Tipi” hem de “Sözcük Dağarcığı Testi” formları .90 üzerinde çok yüksek güvenilirliğe sahip olmaktadır ve bu skor yeterli düzeyde güvenilirliğe işaret etmektedir. Bu sonuca göre yeterli düzeyde güvenilirliğe sahip olan araştırma ölçeğinin hipotez testlerinde kullanılabilirliğinin önünde bir engel bulunmamaktadır.

3.5.Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Çalışmanın bu aşamasında yapılan anket, Bursa Uludağ Üniversitesi’ne bağlı ULUTÖMER’de yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilere Google form üzerinden dağıtılmıştır. Öğrencilerden hem “Öğrenci Profili ve Görüş Belirleme” anketini hem de “Sözcük Dağarcığı Testi” formunu sınıf ortamında doldurmaları istenmiştir. Ankete katılanlardan ayrıca ankette isim belirtmemek ve daha sonra veri toplama ve karşılaştırmaya izin vermek için kişisel bir numarayı ezberlemeleri istenmiştir. Bu numara, ön test ile son testlerin karşılaştırılmasına yardımcı olmuştur. Üstündağ’a (2012) göre belgesellerin öğretim

sürecine dahil edilmeden önce biçimsel özelliklerinin, görüntü ve ses kalitelerinin incelenmesi ve öğretime katkılarının belirlenmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda “Yuva” belgeseli sınıfta izletilmeden önce danışman hocalarının yardımıyla yabancı dil öğretimine katkısı, ses ve görüntü kalitesi tespit edilip B2 seviyesindeki öğrencilere çevre bilinci dersinde izletilmek üzere hazırlanmıştır.

Film izlenmeden önce öğrencilerin film izlemeye yönelik görüşlerini almak ve mevcut sözcük dağarcığı seviyelerini belirlemek için sınıf ortamında bir “Öğrenci Profili ve Görüş Belirleme” anketi ve bir ön “Sözcük Dağarcığı Testi” sınavı yapılmıştır. Sözcük dağarcığı testinde öğrencilere sorulan 100 sözcüğün eş anlamlısı veya açıklamasını yazmaları istenmiştir. Bir gün ara ile aynı öğrencilere 90 dakikalık “Yuva” belgeseli izletilmiştir. Öğrencilerin filmi 3 ders saati boyunca izledikten sonra kendi aralarında küresel ısınma ve çevre kirliliğini tartışmaları ve bu sayede sözcük dağarcığı ön testinde sorulan sözcükleri gerçek ortamda kullanarak yeni sözcükler öğrenmeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Ertesi gün, film izlemeye yönelik son “Sözcük Dağarcığı Testi” formu ile “Öğrenci Profili ve Görüş Belirleme” anketinin son kısmında yer alan ve dil yetilerini içeren “5’li Likert Tipi”ndeki 12 soruluk kısmın aynısı tekrar uygulanmıştır. Bu uygulamada da ön testte olduğu gibi sınıf ortamında daha önce sorulan sözcüklerin eş anlamlısı veya açıklamasını yazmaları istenmiştir.

Veriler toplandıktan sonra “Sözcük Dağarcığı Testi” formlarında yer alan 100 adet sözcük sorusunun her biri için Excel programında ayrı ayrı değerlendirme yapılmış, her bir soruyu doğru cevaplayanlar için “1”, yanlış cevaplayanlar için “0” verilerek puanlama yapılmıştır. Ardından öğrencilerin aldıkları puan 100 üzerinden hesaplanarak her iki testin genel ortalaması belirlenmiştir (Ek 4). Bu sayede öğrencilerin sözcüklerle ilgili ön testte aldıkları puanlarla, son testte aldıkları puanlar kıyaslanarak ortalama başarı puanı tespit edilmiştir. Böylece “Öğrenci Profili ve Görüş Belirleme” anketindeki demografik özellikler ve öğrencilerin film izlemeye yönelik durumları ve görüşleri incelenmiştir. “Sözcük Dağarcığı Testi” formunun ve “Öğrenci Profili ve Görüş Belirleme” anketinin “5’li Likert Tipi” verilerin değerlendirilmesi aşamasında istatistiksel analizler için IBM SPSS Statistics 26.0 paket programı kullanılmıştır. SPSS’te öncelikle ön test ve son test normallik analizleri yapılmış, veriler normal dağılım gösterdiğinden ön ve son anket ve formlar üzerinden analiz yapılarak grupların ön test ve son test farkları alınmıştır. Bağımlı gruplar t - testi uygulanarak bulgular kısmına yer verilmiştir. Sonuçların daha kolay anlaşılması için veriler, frekans ve yüzdelik, şekil ve tablo olarak özetlenmiştir.

4. Bölüm

Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde araştırma amaçları doğrultusunda toplanan verilerin, betimsel ve istatistiksel analizlerine yer verilmiştir. Bu kapsamda öncelikle elde edilen verilerin dağılımları incelenmiş sonrasında araştırma sorularının incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen istatistiksel analizlerin sonuçlarına yer verilmiştir.

4.1. Betimsel Analizler

Bu bölümde öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi dersinde: günde kaç saat TV izledikleri, derslerde izlenen filmlerin sıklığı; filmleri hangi platformlarda izledikleri, yabancı dil derslerinde film izleyip izlemedikleri, eğitimini gördüğü yabancı dilde belgesel izleyip izlemedikleri ve yabancı dil derslerinde belgesel film izlemenin kişisel gelişimine olumlu katkısı olacağına inanıp inanmadıkları hakkındaki durumları ve görüşlerini değerlendirmek amacıyla sorular sorulmuştur. Bu araştırma sorularından elde edilen bulguların dağılımları frekans, ortalama ve yüzdeler çerçevesiyle ele alınmış ve aşağıda sunulmuştur.

Tablo 6

Araştırmaya Katılanların Türkçe Film / Belgesel İzlemeye İlişkin Durumları ve Görüşleri

		N	%
Günlük Ortalama TV İzleme Süresi	1 Saatten Az	49	57
	1 - 2 Saat	37	43
	3 saat veya daha fazla	0	0
Belgesel İzleme Sıklığı	Her gün	3	4
	Haftada bir	27	31
	İki haftada bir	16	19
	Ayda bir	11	13
	İzlemiyorum	1	1
	Zaman zaman (Düzensiz)	28	32
Belgesel İzlenen Platform	İnternet	68	79
	TV	7	8
	Hem TV hem internet	11	13
Derste Film İzleme	Evet	56	65
	Hayır	30	35
Evet		70	81

Türkçe Belgesel İzlemenin Kişisel Gelişimine Etkisi	Hayır	10	8.6
	Emin Değilim	6	6.9
	Haftada bir	22	26
Derslerde Film İzleme Sıklığı	Ayda bir	13	15
	Dönemde bir	18	21
	Daha seyrek	2	2
Yabancı Dilde Belgesel İzlemek İsteme	Evet	72	83
	Hayır	3	4
	Emin Değilim	11	13
Yabancı Dilde Belgesel İzlemenin Kişisel Gelişimine Katkısı	Evet	69	80
	Hayır	5	5
	Emin Değilim	12	15
Toplam		86	100

Tablo 6’da katılımcı öğrencilerin dil öğrenim süreçlerinde Türkçe film/belgesellerden yararlanma durumları ve görüşlerine ilişkin bilgilerin dağılımlarına yer verilmiştir. Katılımcıların günlük ortalama TV izleme süresi şu şekilde dağılım göstermiştir; 49 (%57) katılımcı 1 saatten az, 37 (%43) katılımcı 1 – 2 saat günlük ortalama TV izleme süresine sahip olmaktadır. 3 saat veya daha fazla seçeneği kimse seçmemiştir. Katılımcıların 3’ü (%4) her gün belgesel izlemekte, 27 (%31) katılımcı haftada bir, 16 (%19) katılımcı iki haftada bir, 11 (%13) katılımcı ayda bir belgesel izlerken, 1 (%1) katılımcı belgesel izlemediğini ve 28 (%32) katılımcı ise zaman zaman belgesel izlediğini belirtmiştir.

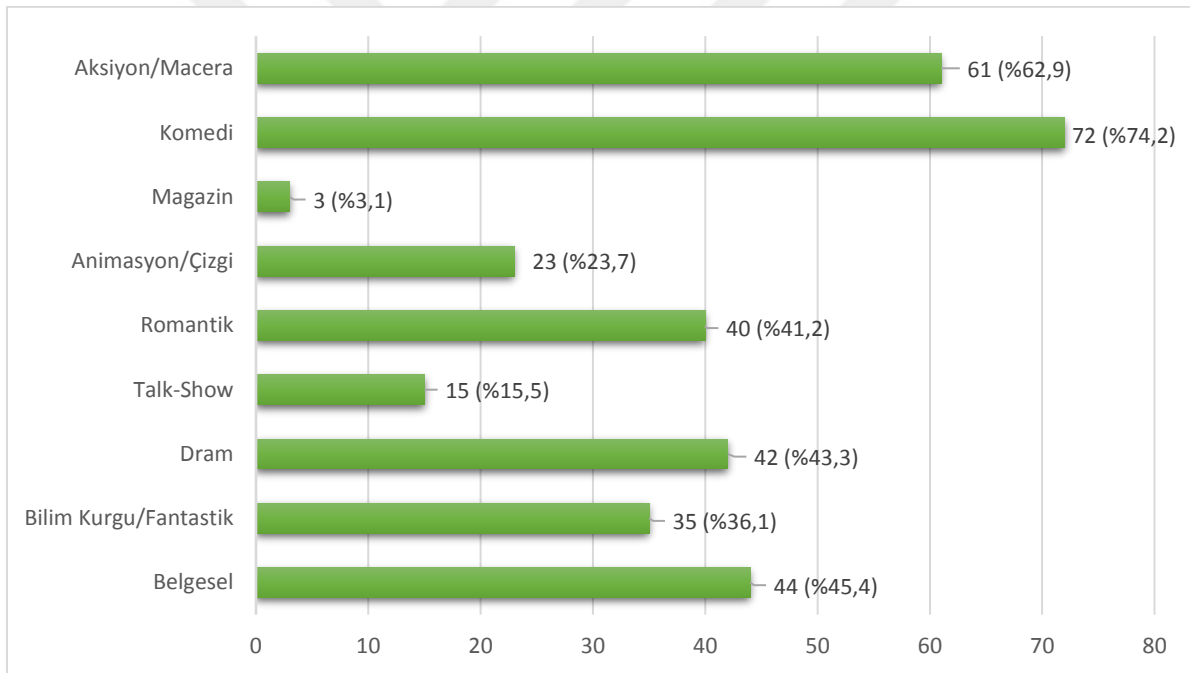
Katılımcıların belgeselleri izledikleri platformlar ise şu şekilde dağılım göstermiştir; 68 (%79) katılımcı internet üzerinden, 7 (%8) katılımcı TV üzerinden ve 11 (%13) katılımcı ise hem TV hem internet üzerinden belgeselleri izlemektedir. Derslerde film izleyip izlemediklerinin sorgulandığı değişkenin dağılımı ise şu şekilde gerçekleşmiştir; 56 (%65) katılımcı derslerde film izlediğini belirtirken 30 (%35) katılımcı ise derslerde film izlemediğini belirtmiştir. Derslerde izlenen filmlerin sıklığı ise şu şekilde dağılım göstermiştir; 22 (%26) katılımcı haftada bir derste film izlemekteyken 13 (%15) katılımcı ayda bir, 18 (%21) katılımcı dönemde bir olarak derste film izlediğini belirtmiştir. 2 (%2) katılımcı ise daha seyrek aralıklarda derslerde film izlediğini belirtmiştir. Katılımcıların “Eğitimi gördüğünüz yabancı dilde belgesel film izlemek ister miydiniz?” sorusuna verdiği cevapların dağılımı ise şu şekilde gerçekleşmiştir; 72 (%83) katılımcı belgesel film izlemek istediğini, 3 (%4) katılımcı belgesel

film izlemek istemediğini belirtirken 11 (%13) katılımcı ise yabancı dilde belgesel izlemek istediklerinden emin olmadığını belirtmiştir. Son olarak da katılımcılar “Yabancı dil derslerinde belgesel film izlemenin kişisel gelişiminize olumlu katkısı olacağına inanıyor musunuz?” sorusuna şu şekilde cevaplar vermiştir; 69 (%80) katılımcı belgesel film izlemenin kişisel gelişime olumlu katkısı olacağına inanırken 5 (%5) katılımcı inanmamaktadır. 12 (%15) katılımcı ise yabancı dil derslerinde belgesel film izlemenin kişisel gelişime olumlu katkısının olacağından emin olmadığını belirtmiştir.

Çalışma çerçevesinde bazı araştırma soruları açık uçlu olduğu için katılımcılar birden fazla seçeneği işaretlemiştir. Açık uçlu sorular şekil olarak ele alınmış, bunlar katılımcıların izlemeyi tercih ettikleri dizi, film ve program, belgesel türü, belgesel izlememe nedeni, derslerde izlenen film türü ve yabancı dilde izlenmek istenen film türü olmaktadır.

Şekil 1

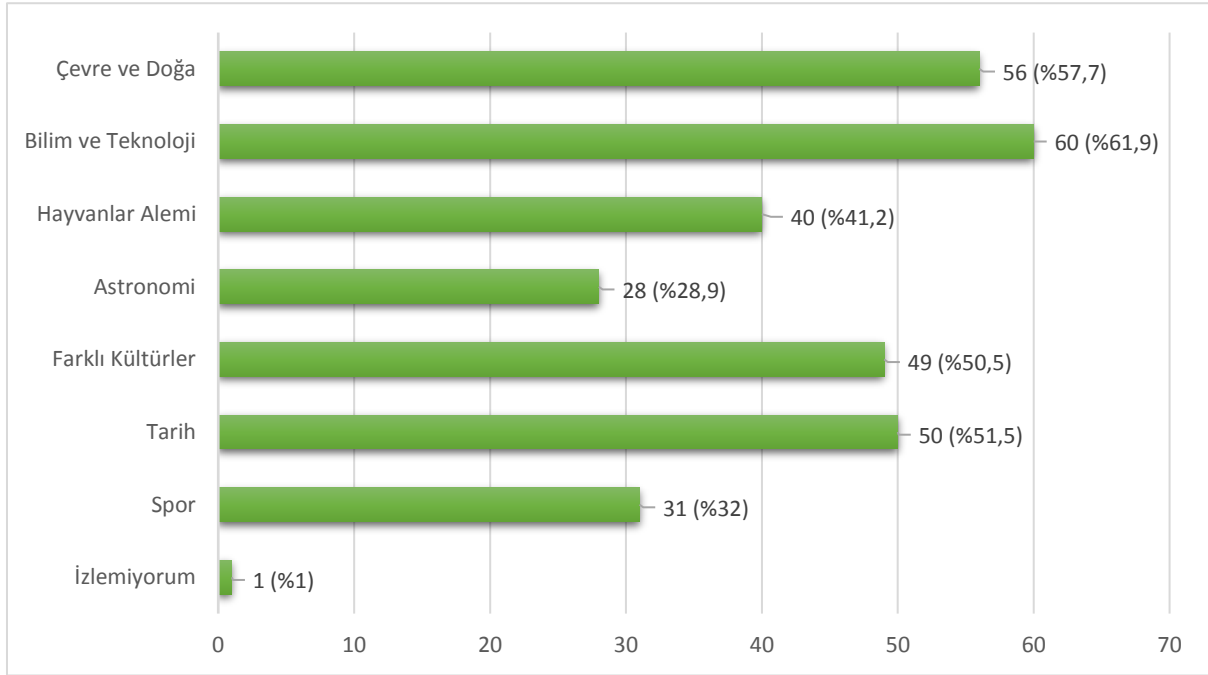
Katılımcıların İzlemeyi Tercih Ettikleri Dizi, Film ve Program Türlerine İlişkin Görüşleri

Şekil 1’de, katılımcıların izlemeyi tercih ettikleri dizi, film ve program türleri incelendiğinde 86 öğrencinin görüşlerine yer verilmiştir. Öğrencilerin 72’si (%74,2) komedi filmleri, 61’i (%62,9) aksiyon/macera filmleri, 44’ü (%45,4) belgesel filmleri, 42’si (%43,3) dram filmleri, 40’ı (%41,2) romantik filmleri, 35’i (%36,1) bilimkurgu/fantastik filmleri, 23’ü (%23,7) animasyon/çizgi filmleri, 15’i (%15,5) talk-show ve 3’ü (%3,1) ise magazin türlerini tercih ettiğini belirtmiştir.

Şekil 2

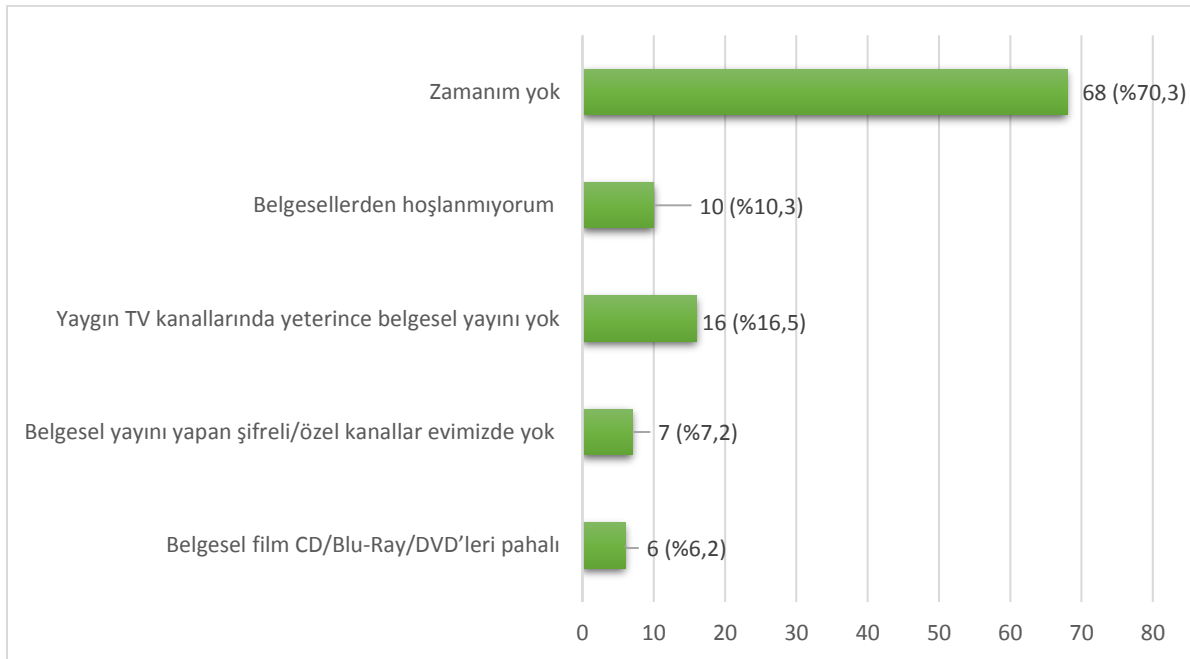
Katılımcıların İzlemeyi Tercih Ettikleri Belgesel Türlerine İlişkin Görüşleri

Şekil 2’de, ankette katılımcılara birden fazla cevap seçebilecekleri bildirilmiştir. Katılımcıların belgesel tercihleri geniş bir çerçevede dağılım göstermiştir. Buna göre, bilim ve teknoloji (N = 60) en çok tercih edilen belgesel türü olmuş ve onu çevre ve doğa takip etmiştir (N = 56). Diğer türler ise tarih (N = 50), farklı kültürler (N = 49), hayvanlar alemi (N = 40), spor (N = 31) ve astronomi (N = 28) olmaktadır. Bir katılımcı belgesel izlemediğini söylemektedir.

Şekil 3

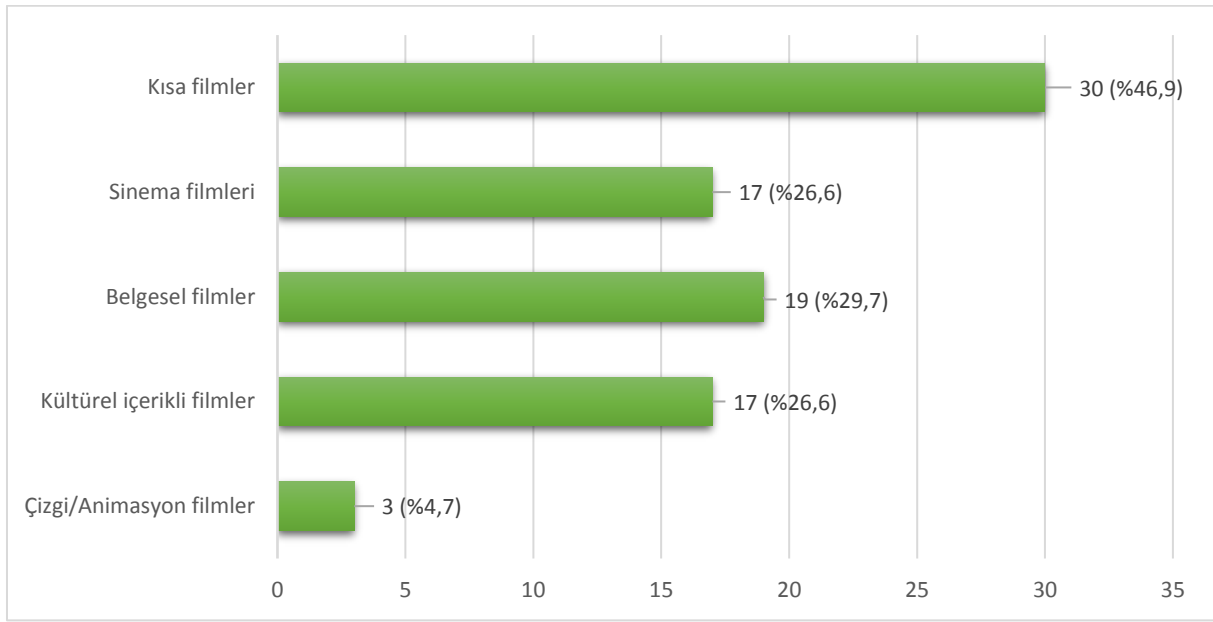
Katılımcıların Belgesel İzleyememe Nedenlerine İlişkin Bilgiler

Şekil 3'te, de ankette katılımcılara birden fazla cevap seçebilecekleri bildirilmiştir. Katılımcıların belgesel izleyememe nedenleri incelendiğinde büyük bir çoğunluğun belgesel izlemeye zamanı olmadığı (N = 68) tespit edilmiş ve bunu yaygın TV kanallarında belgesel yayınlarının az olması (N = 16) takip etmiştir. Katılımcıların bir diğer kısmı ise belgesellerden hoşlanmadığını (N = 10), belgesel yayını yapan şifreli/özel kanalların evlerinde olmadığını (N = 7) ve belgesel film CD/Blue-Ray/DVD'lerin pahalı olduğunu (N = 6) belirtmiştir.

Şekil 4

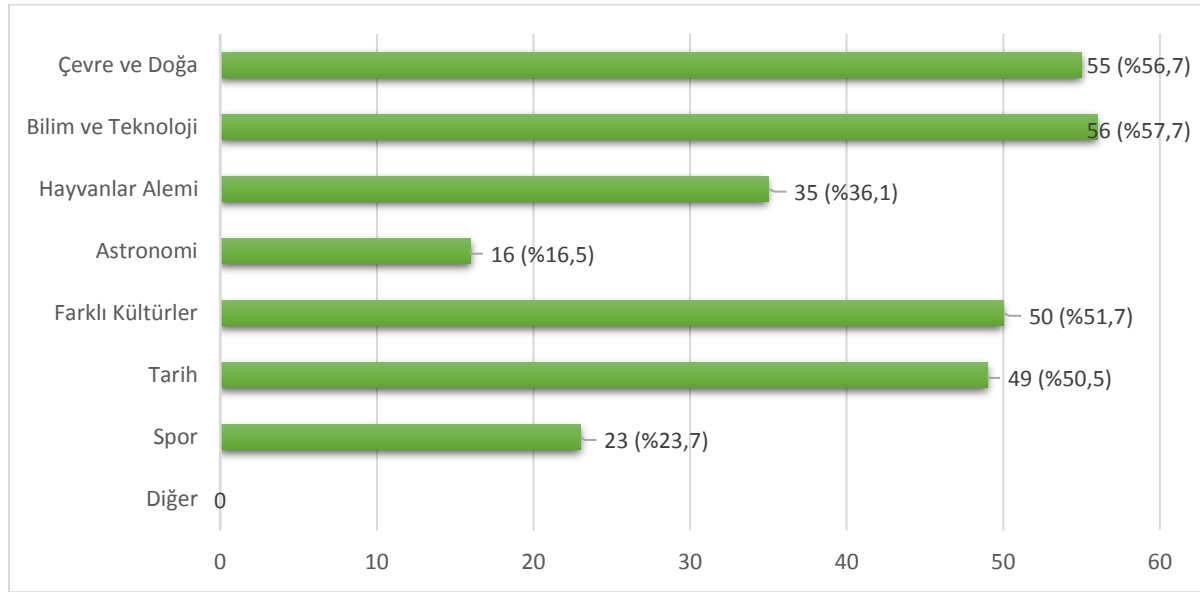
Katılımcıların Derslerde İzlemeyi Tercih Ettikleri Film/Belgesel Türlerine İlişkin Bilgiler

Şekil 4'te gösterildiği üzere, katılımcıların derslerde izlenen film türleri çoğunlukla kısa filmler (N = 30), belgesel filmler (N = 19), sinema filmleri (N = 17), kültürel içerikli filmler (N = 17) ve çizgi/animasyon filmleri (N = 3) olarak çeşitlilik göstermektedir.

Şekil 5

Katılımcıların Yabancı Dilde Özellikle Ne Tür Belgesel İzlenmek İstediğine İlişkin Görüşleri

Şekil 5’te katılımcıların öğrendiği yabancı dilde özellikle ne tür belgesel izlemek istediği sorusuna verdikleri cevaplar ise bilim ve teknoloji (N = 56), çevre ve doğa (N = 55), farklı kültürler (N = 50), tarih (N = 49), hayvanlar âlemi (N = 35), Spor (N = 23) ve astronomi (N = 16) olarak dağılım göstermiştir.

4.2. Araştırmanın Bulgularının Ortalama Değerleri

4.2.1. Dil yetilerine ilişkin bulguların ortalama değerleri. Çalışmanın bu aşamasında çevre içerikli belgesellerin dil yetilerine yönelik gelişimi açısından ortalamaları açıklanmıştır. Bulguların ortalama değerlerini belirlemek için ön test ve son test ortalamalarına yer verilmiştir. Bu kapsamda belgesel filmlerin dil yetilerine etkisi kapsamında aşağıda belirtilen olgular 5’li Likert Tipi (1 = kesinlikle katılmıyorum, 2 = katılmıyorum, 3 = kararsızım, 4 = katılıyorum, 5 = kesinlikle katılıyorum) ölçek ile değerlendirilmiştir.

Tablo 7

Belgesel Filmlerin Dil Yetileri Açısından Değerlendirilmesi, Ön Test ve Son Test Ortalamaları

	Ön Test	Son Test
	Ort±Ss	Ort±Ss
Konuşma	3,34±1,49	2,91±1,43
Yazma	2,83±1,35	2,50±1,25
Okuma Anlama	3,30±1,32	2,93±1,31
Dinleme Anlama	3,59±1,49	3,77±1,49
Görme Anlama	3,22±1,36	3,45±1,33

İzleme Anlama	3,29±1,38	3,55±1,33
Dil bilgisi/Dizimbilgisi	3,08±1,32	3,03±1,30
Sözcük Dağarcığı	3,27±1,41	3,46±1,39
Telaffuz	3,46±1,46	3,37±1,41
İmla Kuralları	2,82±1,22	2,65±1,25
Kültür (Ülke Bilgisi)	3,36±1,47	3,32±1,41
Medya Yetisi	3,06±1,38	3,02±1,35

Tablo 7’de belgesel filmlerin katılımcıların dil yetilerine yönelik etkilerinin tespiti amacıyla belirli olgular çerçevesinde elde edilen verilerin ortalama değerleri yer almaktadır. Konuşma için ön test ortalamasının (3,34±1,49), son test ortalamasından (2,91±1,43) yüksek olduğu görülmekte, buna göre katılımcılar ilk testte son teste oranla belgesel filmlerin konuşma üzerindeki etkilerine daha olumlu yaklaşmaktadır. Yazma kapsamında ön test ortalamasının (2,83±1,35), son test ortalamasından (2,50±1,25) yüksek olduğu görülmekte, buna göre katılımcılar ilk testte son teste oranla belgesel filmlerin yazma üzerindeki etkilerine daha olumlu yaklaşmaktadır. Okuma-anlama için ön test ortalamasının (3,30±1,32) son test ortalamasından (2,93±1,3) daha yüksek olduğu görülmekte, bu durum katılımcıların ön test zamanında belgesel filmlerin okuma-anlama üzerindeki etkilerinin daha yüksek olduğuna inandıkları anlamına gelmektedir. Dinleme-anlama kapsamında ise son test ortalamasının (3,59±1,49) ön test ortalamasından (3,77±1,49) daha yüksek olduğu görülmekte, bu bulguya göre katılımcılar son test zamanında belgesel filmlerin dinleme-anlama yetisine daha çok katkı sağladığını düşündüğünü ifade etmektedir.

Görme-anlama yetisi için elde edilen bulgular incelendiğinde, son test ortalaması (3,45±1,33), ön test ortalamasından (3,22±1,36) yüksek olmakta, bu durum katılımcıların son test zamanında belgesel filmlerin izlenmesinin görme anlamaya daha fazla katkı sağlayacağı şeklinde fikir değişikliğine işaret etmektedir. Benzer şekilde izleme-anlama yetisi için, son test ortalaması (3,55±1,33), ön test ortalamasından (3,29±1,38) yüksek olmakta, bu durum katılımcıların son test zamanında belgesel filmlerin izlenmesinin görme-anlamaya daha fazla katkı sağlayacağı şeklinde fikir değişikliğine işaret etmektedir. Dil bilgisi & Dizimbilgisi için elde edilen bulgular incelendiğinde ön test (3,08±1,32) ve son test (3,03±1,30) ortalamalarının oldukça yakın olduğu belirgin bir farklılaşmanın gözlemlenmediği böylece, katılımcıların fikirlerinde belirgin bir değişiklik olmadığı sonucu çıkarılmaktadır.

Sözcük dağarcığı yetisinde son test ortalaması (3,46±1,39) ön test ortalamasından (3,27±1,41) yüksek olmakta, bu bulgu katılımcıların belgesel filmlerin sözcük dağarcığına olumlu etkisinin olduğu yönünde bir fikir değişikliğine işaret etmektedir. Telaffuz yetisi için

ön test ortalaması ($3,46 \pm 1,46$) son test ortalamasından ($3,37 \pm 1,41$) yüksek olmakta fakat belirgin bir farklılaşma görülmemekte ve ortalamalar birbirine oldukça yakın olarak elde edilmektedir. İmla kuralları yetisinde ise ön test ortalaması ($2,82 \pm 1,22$), son test ortalamasından ($2,65 \pm 1,25$) yüksek olmakta, fakat belirgin bir farklılaşma görülmemekte ve ortalamalar birbirine oldukça yakın olarak elde edilmektedir. Son olarak da kültür ve medya yetilerinde ön test ve son test ortalamaları arasında belirgin bir farklılık bulunmamakta olup elde edilen ortalamaların birbirine oldukça yakın olduğu, katılımcıların fikirlerinde belirgin bir farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir.

4.2.2. Sözcük dağarcığı testi bulgularının ortalama değerleri. Çalışmanın bu aşamasında ULUTÖMER’de Türkçe öğrenen öğrencilere uygulanan sözcük dağarcığı ön test ve son test sonucunun ortalama puanlarına aşağıda yer verilmektedir. Sözcük dağarcığı ön testinde yer alan 100 adet sözcük (Ek 3) sorusunun her biri için Excel programında ayrı ayrı değerlendirme yapılmış, her bir soruyu doğru cevaplayanlar için “1” yanlış cevaplayanlar için “0” verilerek puanlama yapılmıştır. Öğrencilerin hem ön testte hem de son testte aldıkları puan 100 üzerinden hesaplanmıştır (Ek 4). Sonra IBM SPSS 26 programında öğrencilerin sözcüklerle ilgili ön testte aldıkları puanlarla, son testte aldıkları puanlar kıyaslanarak ortalama başarı puanı tespit edilmiştir.

Tablo 8

Araştırma Katılımcılarının Sözcük Dağarcığı Ön Test ve Son Test Ortalamaları

	Ön Test		Son Test	
	Ort $\pm$ Ss	Alt-Üst	Ort $\pm$ Ss	Alt-Üst
Sözcük Dağarcığı Testi	73,08 $\pm$ 11,22	40-89	81,69 $\pm$ 11,80	46-96

Tablo 8’de araştırma katılımcılarının sözcük dağarcığı testinin ön test ve son test olarak gerçekleşen uygulamalarından aldıkları ortalama skorlar sunulmaktadır. Elde edilen bulgular incelendiğinde 100 soru olarak uygulanan ve tavan puanı 100 puan olan testte ön test ortalaması $73,08 \pm 11,22$ olmuş, en düşük puan 40, en yüksek puan 89 olarak gerçekleşmiştir. Son testte ise ortalama puan $81,69 \pm 11,80$ olmakta, en düşük puan 46 en yüksek puan ise 96 olarak gerçekleşmiştir. Elde edilen bu bulgular değerlendirildiğinde son test puan ortalamasının, en düşük değer ve en yüksek değer ön test bulgularına göre daha yüksek olduğu, izlenilen belgeselin sözcük dağarcığına olumlu yönde bir etkisi olduğu söylenebilmektedir.

Verilerin normal dağılımını incelemek için normal dağılım testi yapılmıştır. Çalışmanın bu aşamasında 5’li Likert Tipi’nde olan veri toplama aracı ile sözcük dağarcığı test ortamlarının normallik dağılımı incelenmiştir. Normallik analizinde kullanılacak test örneklemin sayısına göre belirlenmektedir. Çalışmanın örneklem sayısı 100’den az olduğu için

normallik incelemesi kapsamında araştırmanın hipotez testlerinde kullanılacak ölçme araçları Kolmogorov-Smirnov testine tabi tutulmuştur.

Tablo 9

Araştırma Ölçme Araçlarının Normallik İncelemesi

	<i>T</i>	<i>df</i>	<i>p</i>
Dil Yetileri Ön Test	0,172	113	0,065
Dil Yetileri Son Test	0,119	113	0,112
Sözcük Dağarcığı Ön Test	0,033	113	0,203
Sözcük Dağarcığı Son Test	0,118	113	0,081

Tablo 9’da görüleceği üzere $p > 0,05$ şartı sağlandığından dolayı örneklemin normal dağıldığı sonucuna varılmıştır. Veriler normal dağılım göstermiş aynı grup üzerinden analiz yapılacaksa ön test sonucu ile son test ortalamalarını karşılaştırmak için bağımlı gruplar t - testi (Paired-Sample’s T-Testi) yapılmaktadır.

4.3. Araştırmanın Test Sonuçlarının Karşılaştırılması

Çalışmanın bu bölümünde araştırma kapsamında ölçme araçları olarak kullanılan 5’li Likert Tipi’nde dil yetileri anketinin ve sözcük dağarcığı testlerinin ön test ve son testleri arasındaki istatistiksel anlamlı ortalama farklılıklarının tespiti amacıyla gerçekleştirilen bağımlı gruplar t-testi (Paired-Sample’s T-Testi)’nin sonuçları yer almaktadır.

Tablo 10

Dil Yetileri Unsurları Ön Test ve Son Test Ortalama Farklılıklarının Karşılaştırılması

	Ort	Ss	t	p	η^2
Konuşma Ön Test	3,35	1,49	1,788	0,170	0,002
Konuşma Son Test	2,92	1,43			
Yazma Ön Test	2,84	1,35	1,594	0,115	0,001
Yazma Son Test	2,50	1,25			
Okuma Anlama Ön Test	3,30	1,32	1,700	0,093	0,002
Okuma Anlama Son Test	2,93	1,32			
Dinleme Anlama Ön Test	3,59	1,49	-2,761	0,019	0,06
Dinleme Anlama Son Test	3,78	1,50			
Görme Anlama Ön Test	3,22	1,37	-2,194	0,023	0,08
Görme Anlama Son Test	3,45	1,29			

İzleme Anlama Ön Test	3,29	1,39	-2,235	0,013	0,11
İzleme Anlama Son Test	3,56	1,33			
Dil bilgisi/Dizimbilgisi Ön Test	3,08	1,32	0,231	0,818	0,02
Dil bilgisi/Dizimbilgisi Son Test Test	3,03	1,31			
Sözcük Dağarcığı Ön Test	3,28	1,41	-0,842	0,402	0,01
Sözcük Dağarcığı Son Test	3,47	1,39			
Telaffuz Ön Test	3,47	1,46	0,421	0,675	0,01
Telaffuz Son Test	3,37	1,41			
İmla Kuralları Ön Test	2,83	1,23	0,914	0,363	0,01
İmla Kuralları Son Test	2,65	1,25			
Kültür (Ülke Bilgisi) Ön Test	3,36	1,48	0,152	0,879	0,01
Kültür (Ülke Bilgisi) Son Test	3,33	1,42			
Medya Yetisi Ön Test	3,07	1,39	0,233	0,824	0,01
Medya Yetisi Son Test	3,02	1,35			

Tablo 10’da katılımcıların dil yetileri unsurlarının ön test ve son test ortalamalarının istatistiksel anlamlı ortalama farklılıklarının tespiti amacıyla gerçekleştirilen bağımlı gruplar t-testi (Paired Sample’s t-Test) sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bulgular incelendiğinde dil yetilerinden okuma-anlama, görme-anlama, izleme-anlama ve sözcük dağarcığının ön test ve son test sonuçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ortalama farklılığı tespit edilmiştir.

Tablo 11

Sözcük Dağarcığı Ön Test ve Son Test Ortalama Farklılıklarının Karşılaştırılması

	Ort	Ss	T	P	η^2
Sözcük Dağarcığı Ön Test	73,08	11,22	-15,784	0,000	0,16
Sözcük Dağarcığı Son Test	81,69	11,80			

Tablo 11’de sözcük dağarcığı testinin ön test ve son test sonuçları arasındaki istatistiksel anlamlı ortalama farklılıklarının tespiti amacıyla gerçekleştirilen bağımlı gruplar t-testinin (Paired Sample’s t-Testi) sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bulgular incelendiğinde, ön test ve son test arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ortalama farklılığı tespit edilmiş ($p < 0,05$) ve bu farklılık incelendiğinde son test ortalamasının ($81,69 \pm 11,80$) ön test ortalamasından ($73,08 \pm 11,22$) istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmüştür.

5. Bölüm

Tartışma ve Öneriler

5.1.Tartışma

Bu çalışma, çevre içerikli belgesellerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin genel dil yetilerine ve sözcük dağarcığı gelişimine katkısını belirlemek için yapılmıştır. Ayrıca çalışma kapsamında yabancı dil Türkçe öğrenenlerin dil öğrenim süreçlerinde film ve belgesel filmlerden yararlanma durumları ve görüşleri belirlenmiştir. Bursa Uludağ Üniversitesi ULUTÖMER'de Türkçe öğrenen hazırlık sınıfı öğrencileriyle yapılmış olan uygulamalara farklı ülkelerden gelen 86 (46 kadın ve 40 erkek) öğrenci katılmıştır (Tablo 1). Uygulamada çalışmanın birinci sorusu, “Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin belgesel ve film izleme durumları nedir?” olarak belirlenmiştir. Bu araştırma sorusuna katılımcı grupta yer alan 86 öğrencinin çoğu, günde bir saatten az TV izlediğini belirterek cevap vermiştir. Katılımcıların çoğu (% 74,2) komedi filmi tercih ederken, %62,9'u aksiyon ve macera filmleri tercih etmekte ve %45,4'ü de belgesel film yönünde tercihte bulunmaktadır (Şekil 1). Katılımcı öğrencilerin %65'i derslerde film materyali kullanıldığını belirtmekte, büyük bir kısmı film ve belgeseleri internet üzerinden izlemektedir (Tablo 6). Derslerde izlenen film türleri ise kısa filmler (N = 26), belgesel filmler (N = 19) ve sinema filmleri (N = 17) olarak çeşitlilik göstermektedir (Şekil 4). Bu araştırma sorusunun sonucuna göre, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sırasıyla komedi filmi, bilim ve teknoloji filmi ve belgesel film türlerinin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

İkinci araştırma sorusu, “Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde film materyali kullanılması konusunda öğrencilerin görüşleri nelerdir?” olarak belirlenmiştir. Bu soruda elde edilen bulgulara göre, katılımcıların %81'i Türkçe belgesel film izlemenin kişisel gelişime olumlu katkısı olacağına inanmaktadır (Tablo 6). Ayrıca ne tür belgesel izlemek istedikleri sorusu sorulduğunda, katılımcıların büyük bir kısmı (N = 60), bilim ve teknoloji belgeseli türünü tercih ederken; 56 öğrenci de, çevre ve doğa belgesel türlerini tercih etmektedir (Şekil 2). Türkçe öğretimi sınıflarında öğrencilerin belgesel izleyememe nedenleri incelendiğinde ise büyük bir çoğunluğun belgesel izlemeye zamanı olmadığı 68 (%70,3) tespit edilmiş ve bunu, yaygın TV kanallarında belgesel yayınlarının az olması hususu 16 (%16,5) takip etmiştir (Şekil 3). Ayrıca öğrendikleri yabancı dilde özellikle ne tür belgesel izlenmek istedikleri sorusu sorulduğunda öğrencilerin büyük bir kısmı bilim ve teknoloji (N = 44), çevre ve doğa (N = 42) ve farklı kültürler (N = 19) şeklinde işaretleme yapmıştır (Şekil 5). Yabancı dil derslerinde de katılımcıların %80'i belgesel film izlemenin kişisel gelişmelerine olumlu katkısı olacağına inanmaktadır (Tablo 6).

Üçüncü araştırma sorusu, “Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler belgesel film izlemenin dil yetilerine etkisi hakkında ne düşünmektedir?” olarak belirlenmiştir. Bu sorudaki öğrencilerin kanaatine göre, çevre içerikli belgesel filmlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin, dinleme-anlama, görme-anlama, izleme-anlama ve sözcük dağarcığı gelişimine katkı sağladığı tespit edilmiştir (Tablo 10). Bu çalışmanın dinleme-anlama yetisine ilişkin sonucuna benzer bir şekilde, Kazanoğlu (2015), yabancı dil olarak Fransızca öğretiminde belgesel film kullanımının öğretmen adaylarının dil yetileri ve değer eğitimi gelişimine katkısını belirleyen çalışmasında, çevre belgesellerinin Fransız ana bilim dalındaki öğretmen adaylarının dinleme-anlama yetisini geliştireceğini ifade etmiştir.

Dördüncü araştırma sorusu, “Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerde çevre içerikli belgesel film izletmenin çevre içerikli kelime öğretimine etkisi nedir?” olarak belirlenmiştir. Bu araştırma sorusuna ilişkin elde edilen bulgulara göre, son sözcük dağarcığı test ortalaması ($3,47 \pm 1,39$), ön sözcük dağarcığı test ortalamasından ($3,28 \pm 1,41$) daha yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 11). Bu durum daha önce yabancı dillerde sözcük dağarcığı gelişimi ile ilgili alt yazılı filmlerin (Amalia, 2012; Harji, Woods & Alavi, 2010; İşcan, 2011; Neuman, 1999; Paivio, 1971; Shirazi, Sesabi & Simin, 2016; Sirmandi & Sardareh, 2016; Stewart & Pertusa, 2004) görsel-işitsel materyal olarak kullanabileceğini fikrini desteklemektedir. Ancak bir filmi alt yazılı olarak izleyen öğrenciler, okumaya odaklandıkları için filmdeki olaylara odanlanmadıklarını söylemişlerdir. Bu yüzden alt yazılı bir filmi iki veya daha fazla sayıda izleyen de vardır.

Ayrıca araştırmanın sözcük dağarcığı gelişimine dair bulguları daha önce Başören (2015) tarafından yapılan bir diğer araştırma sonuçlarıyla paralellik arz etse de çalışmada söz dağarcığı gelişiminin belirlenmesi için farklı bir yöntem kullanılmıştır. Başören (2015), dramının yabancı dil kelime öğrenimi becerisi ve öğrencilerin kelime öğrenmeye karşı tutumlarına etkisini araştırmak için öğrencileri deney ve kontrol grubu olarak iki farklı grupta değerlendirmiştir. Ayrıca karma yöntemi kullanarak yaptığı çalışmanın sonunda elde edilen verilere göre deney ve kontrol gruplarının son test başarı puanları açısından deney grubu lehine anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Çevre içerikli belgesellerin sözcük dağarcığı gelişimine katkısını belirleyen bu çalışmada normal dağılım göstermiş aynı grup üzerinden analiz yapılmıştır. Deney grubu ön test ile deney grubu son test sonucu bağımlı gruplar t-testi yapılmıştır.

Çevre içerikli belgesellerinin öğrencilerin Türkçe sözcük dağarcığı gelişimine olumlu katkı sağladığına yönelik elde edilen bu sonucu destekleyen kısa film ve çizgi filmleri inceleyen araştırmalar da vardır. Bu anlamda Barın (2007) kısa filmlerin ve Bursalı ile Ünal (2015) çizgi

filmlerin kelime öğretimi derslerinde önemli bir materyal olduğunu belirtmiştir. Çizgi filmlerin hedef kitlesi çoğunlukla çocuklar olurken çevre içerikli belgesellerin hedef kitlesi tüm canlılardır. Çevre konusu veya başka bir çevre sorunu yabancı dil öğretiminin öncelikli konularından biri değildir ama günümüzde çevre sorunlarının herkesi etkilediği düşünüldüğünde sosyal bir etkileşim aracı olan dil öğretiminde de bu konu gündeme alınmaktadır. Ayrıca dilin düşünme biçimini etkilediğini ileri süren Dilsel Görecelik kuramının Dilsel Belirleyicilik ilkesi (Whorf, 1956; Wittgenstein, 1922) dikkate alındığında söylenen her kelimenin zamanla bireyin düşünce tarzını değiştirdiği söylenebilir. Bu durumda, çevre içerikli belgesel filmlerin öğrencilerin günlük ve çevresel sözcük dağarcığı gelişimine olumlu katkı sağlamakla birlikte çevreye dair duyarlılığını da artıracaklarını düşünülmektedir.

5.2. Öneriler

Bu çalışmada, çevre içerikli belgesel filmlerin, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B2 seviyesindeki öğrencilerin dil yetileri ve çevresel sözcük dağarcığına katkı sağladığı görülmüştür. Bu nedenle çevre konulu belgesellerin DİAOÖÇ’de de belirlendiği gibi diğer dil yetilerinin kazanımlarına katkı sağlayacağı için dil öğretiminde bu belgesellere daha fazla yer verilmesi gerekmektedir. Ayrıca çalışmamızda çevre içerikli belgesel filmlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin sözcük dağarcığı gelişimine katkı sağlayan etkili bir materyal olduğu görülmüştür. Ancak sadece çevre içerikli bir belgeselin senaryosundan oluşan sözcük öğretimi yerine diğer çevre içerikli belgesel filmlerin de B2, C1 seviyelerine göre sadeleştirilmesi, çevre bilinci gelişimi ve çevre konusunda ilave etkinliklerin geliştirilmesi gerekmektedir. Çevre içerikli belgesel, yaşamın gerçekleştiği tüm ortamları ifade eden kavramları içeren film türüdür. Çevre konusu, diğer konularla o kadar iç içedir ki, kolayca ayrılamaz. Bu yüzden öğrencilerin çevre sorunlarının potansiyel tehlikeleri ve aciliyetinin farkında olmaları için yabancı dil öğretim enstitüsü ve merkezlerinin de ders kitaplarında çevre ile ilgili içeriklere yer vermesi önerilebilir.

Kaynakça

- Abukhattala, I. (2013). Krashen's five proposals on language learning: Are they valid in Libyan EFL classes. *English Language Teaching/www.ccsenet.org/elt* 6(1), 128-131.
- Abuzahra, N., Farrah, M. A. H., Zalloum, S. (2016). Using cartoon in language classroom from a constructivist point of view. *Arab World English Journal (AWEJ)* 3, 229-245.
- Aksan, D. (1977), *Her yönüyle dil: Ana çizgileriyle dilbilim I*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aktaş, Ö. (2015). Tarih derslerinde yararlanılabilecek savaş filmleri üzerine değerlendirme. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 43, 126-132.
- Aladağ, E., & Karaman, B. (2018). Değer eğitiminde kısa filmlerden yararlanma: Örnek bir uygulama. *Journal of Institute of Social Sciences*, 360-377.
- Ali, L. N., & Celik, S. (2019). Effectiveness of authentic videos in improving speaking skills:an exploration of teachers' perspectives. *Journal of Arts, Science & Commerce X(1)*, 22-32.
- Aliyev, A., & Albay ,M. (2016). Bridging the gap between theory and practice: The use of films in language learning. *International Journal of Social Sciences & Educational Studies* 2(3), 13-18.
- Alluri, P. (2018). Enhancing English language teaching through films in general foundation programs. *Arab World English Journal*, 146-154.
- Alsmari, N. A. (2020). A video-driven approach to promoting pragmatic development in the context of english as a foreign language. *Arab World English Journal (AWEJ)*, 3-23.
- Alyaz, Y. & Doğan, M. (2014). Student teachers' attitudes towards using documentary movies on environment and nature as course materials for teaching and learning german as a foreign language. *Eğitim Fakültesi Dergisi* 27 (2), 487-509.
- Alyaz, Y., Öztürk, A. O., Genç, Z. S. (2017). Contribution of an enviromental documentary movie to the development of pre-service teachers' environmental attitudes. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi* 5(9), 203–218.

- Alyaz, Y., Isigicok, E., & Gürsoy, E. (2016). The Impact of the environmental documentary movies on pre-service German teachers' environmental attitudes. *Journal of Education and Training Studies*, Vol.5, No. 1, 159-170.
- Alyaz, Y., Coşkun, R., & Şen, H. H. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe ve Almanca öğretimi ders materyallerinde doğa ve çevre sorunları. *Uludağ Üniversitesi I. Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Bilgi Şöleni*, 1-10.
- Amalia, L. (2012). Teaching vocabulary through movies to improve students' vocabulary mastery. *English Department, Lampung University*, 1-6.
- Arabacı, P. Ü. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yararlanılan kısa ve uzun metrajlı filmlerin Kırgızistan bağlamında değerlendirilmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 84-96.
- Argynbayev, A., Kabylbekova, D., & Yaylaci, Y. (2014). Teaching culture and identifying language interference errors through films. *English Language Teaching*; Vol. 7, No. 9, 49-56.
- Arslan, M. (2014). Türk dizilerinin Boşnakça anadil taşıyıcılarının yabancı dil olarak Türkçe öğrenimine etkisi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi* 4(2), 179-187.
- Arslan, M., & Ergin, A. (2010). Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Görsel ve İşitsel Araçların Etkin Kullanımı. *Dil Dergisi* 147, 63-86.
- Arthus-Bertrand, Y. (2009). Home (Yuva) film. *GoodPlanet*. <http://www./http://www.youtube.com/watch?v=Q5X85AIV2Ig>
- Asadi, F., & Berimani, S. (2015). The effect of audio-visual materials on Iranian second grade high school students' language achievement. *International Journal of Language and Linguistics* 3(2), 69-75.
- Atçı, A. Ş. (2019). *Coğrafya öğretiminde belgesel filmlerin kullanılmasının öğrencilerin başarısına ve kavram kalıcılığına etkisi*. (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Niğde.

- Aydın, B. (2005). Yabancı dil olarak Fransızca öğretiminde video kullanımı ve yapılandırmacı yaklaşım. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Yüksekokulu*, 1-6.
- Aytan, T., Göksel, A. & Günaydın, Y. (2021). 2020 Diller için Avrupa Ortak Çerçeve Metni'nde (CEFR) dinleme becerisi: Ölçekler ve kazanımlar. *Journal of History School*, 51, 1192-1220.
- Bahar, M. A., & Peçenek, D. (2019). İkinci dil edinimi sürecinde çizgi filmlerin rolü: Eleştirel bir bakış. *MİLLÎ EĞİTİM*, 245-265.
- Bajrami, L., & Vela, V. (2017). Technology enhanced learning in EFL classrooms. *Global Journal of Information Technology: Emerging Technologies* 7(2), 65-70.
- Bakla, A. (2017). Interactive videos in foreign language instruction: A new gadget in your toolbox. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 13(1), 124-137.
- Baratta, A. (2008). Using film to introduce and develop academic writing skills among UK undergraduate students. *Journal of Educational Enquiry*, Vol. 8, No. 2, 15-37.
- Başar, U. (2018). Afganistan'da yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine güncel bir değerlendirme. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 3(1), 1-20.
- Başkalyoncu, H. (2017). *Bilimin doğası ve maddenin tanecikli yapısı öğretiminde bilim tarihi belgesel filmlerinin etkisi*. (Yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Başören, M. T. (2015). *Drama öğretim tekniğinin yabancı dil kelime öğretimine ve öğrencilerin kelime öğrenmeye yönelik tutumlarına etkisi*. (Yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Bellalem F., Neddar. B. A. (2018). The use of subtitled movies for vocabulary acquisition in ESP settings: Insights from an experimental study in Algeria. *Arab World English Journal* 9(3), 3-16.
- Brown, T. (2011). Using film in teaching and learning about changing societies. *International Journal of Lifelong Education* 30 (2), 233-247.

- Bursalı, H. (2015). Çizgi dizilerin 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin söz varlığına katkısı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 60-74.
- Büyükkantarcıoğlu N. (2006). *Toplumsal gerçeklik ve dil*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Kılınç Çakmak E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çakmakçı, G. (2017). Using video vignettes of historical episodes for promoting pre-service teachers' ideas about the nature of science. *Science Education International* 28(1), 7-29.
- Çetin, M. (2013). Yabancılar Türkçe öğretiminde motivasyon amaçlı video kullanımı. *Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Kongresi 'nde sözlü bildiri olarak sunulmuş ve bildiri kitabında*, 34-45.
- Chao, T.-C. (2013). A diary study of university EFL learners' intercultural learning through foreign films. *Culture and Curriculum* 26:3, 247-265.
- Chika, M. K. (2014). Film as source material in advanced foreign language classes. *L2 Journal*, Volume 6, 1-13.
- Ching-Kun Hsu, G.-J. H.-T.-K. (2013). Effects of video caption modes on English listening comprehension and vocabulary acquisition using handheld devices. *Educational Technology & Society* 16(1), 403-414.
- Coşkun, Y., & Arslantaş, H. (2016). Okul öncesi eğitime devam eden çocukların televizyon izlemelerine yönelik anne görüşlerinin incelenmesi. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi* 13(2), 1-16.
- Demirezen, M. (1989). Video kullanımının yabancı dil öğrenimine getirdikleri. *Feij ve Yabancı Dil Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi "konulu uluslararası sempozyum sunulan bildiri*, 289-298.
- Dilber, Z. (2018). Filmler yabancı dil öğretiminde nasıl etkin bir şekilde kullanılabilir. *Türkçe Konuşurların Akademik Dergisi/www.Türkophone.com*, 30-37.

- Dizon, G. (2018). Netflix and L2 learning: A case study. *Himeji Dokkyo University, Japan*, 2-7.
- Ebrahimi, Y., & Bazaee, P. (2016). The effect of watching English movies with standard subtitles on efl learners' content and vocabulary comprehension. *Journal of Applied Linguistics and Language Research Volume 3, Issue 5*, 284-295.
- Florence, Y., (2009). Learning English through films: A case study of a Hong Kong class. Degree of Master of Arts in Applied Linguistics. University of Hong Kong.
- Giampieri, P. (2019). The small words of film spoken language for second language learning. *International Journal of Language, Translation and Intercultural Communication*, 8, 110-127.
- Giannikas, C. N. (2018). Using multiple intelligence activities and film to stimulate the communicative efl learner. *IAFOR Journal of Language Learning*, 57-71.
- Gilmore, A. (2007). Authentic materials & authenticity in Foreign Language Learning. *Language Teaching* 40, 97-118.
- Goctu, R. (2017). Using movies in EFL classrooms. *European Journal of Language and Literature Studies* 3(2), 121-124.
- Goldstein, B. (2016). Review of language learning with digital video. *Language Learning & Technology* 20(1), 46-49.
- Gülseven, Ü. (2014). Yabancılar Türkçe öğretiminde filmlerin önemi ve kullanımı. *3rd International Conference On Language And Literature "Turkish in Europa Tirana/Albania, Proceedings Book*, 404-412.
- Hadijah, S. (2016). Teaching by using video: Ways to make it more meaningful in EFL classrooms. *Proceedings of the Fourth International Seminar on English Language and Teaching*, 307-315.
- Haghverdi, H. R. (2015). The effect of song and movie on high school students language achievement in Dehdasht. *Social and Behavioral Sciences* 192, 313–320.

- Haq, I. M. (2017). Movie impact in improving English vocabulary . *Muhammadiyah University of Purwokerto, Central Java, Indonesia* *ihsan.eha414@gmail.com* , 1-7.
- Harji, M. B., Woods, P. C., & Alavi, Z. K. (2010). The effect of viewing subtitled videos on vocabulary learning. *Journal of College Teaching & Learning (TLC)*, 7(9).
- Hayati, A. &. (2009). The effect of films with and without subtitles on listening comprehension of EFL learners. *British Journal of Educational Technology* 42(1), 181-192.
- Hekmati, N. (2018). Movie-generated EFL writing: Discovering the act of writing through visual literacy practices. *International Journal of Language Studies*, 51-64.
- Herrero, C. (2019). From new literacies to transmedia literacies: The new approaches to transmedia and languages pedagogy project. In N. Becerra, R. Biasini, H. Magedera-Hofhansl & A. Reimão (Eds),, 19-26.
- Herrero, D. C. (2010). Use film to teach languages. <http://www.cornerhouse.org/resources/>, 1-34.
- Hsu, L., & Ya-Fen Lo. (2009). Using feature films for theme-based instruction to EFL college students. *高應科大人文社會科學學報*, 69-88.
- İşcan, A. (2011). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde filmlerin yeri ve önemi. *Türkish Studies -International Periodical For The Languages, terature and History of Turkish or Türkic*, 939-948.
- İşcan, A. (2016a). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak filmlerden yararlanma. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 437-452.
- İşcan, A. (2016b). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisi kazandırmada filmlerin kullanımı. *Türkish Studies* 11(21), 487-500.
- İşcan, A. (2017). Using films in vocabulary teaching of Turkish as a foreign language. *Journal of Education and Training Studies* 5(5), 27-35.
- İşcan, A., & Karagöz, B. (2016a). The use of Turkish films in teaching Turkish as a foreign language: A sample from Hababam Sınıfı. *Participatory Educational Research (PER)*,

- İşcan, A., & Karagöz B. (2016b). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma becerisi kazandırmada filmlerin kullanımı. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 20(4), 1265-1278.
- İşcan, A., & Delen, M. (2017). Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Filmlerin Kullanımı (Selvi Boylum Al Yazmalım Filmi Örneği). *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 87-101.
- İşcan, A., & Aktürk, Y. (2014). Using television series in teaching Turkish as a foreign language (The Series Of Seksenler Sample). *International Journal of Language Academy* 2(4), 234-246.
- Ismaili, M. (2013). The effectiveness of using movies in the EFL classroom a study conducted at South East European University. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies Published by MCSER-CEMAS-Sapienza University of Rome*, 121-132.
- Jabbarova, D., & Umarkhanova, N. (2018). Using video and film in foreign language teaching classroom. *Web of Scholar*. 6(24), 27-29.
- Kaboocha, R. H. (2016). Using movies in EFL classrooms: A study conducted at the English language institute (ELI), King Abdul-Aziz University. *English Language Teaching* 9(3), 248-257.
- Kalafatoğlu, Ş. T. (2019). Geçmişin yeniden canlandırılması: Tarih derslerinde filmlerin kullanımı. *Sosyal Bilimler Kongresi Kitabı/www.cumhuriyetkongresi.org*, 25-39.
- Kalenderoğlu, İ., & Çekici, Y. E. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde B2 düzeyinde Türk filmleriyle kültür aktarımı: Neşeli Günler Örneği. *Uluslararası Türkoloji Araştırmaları ve İncelemeleri Dergisi*, 48-57.
- Kapucu, M. S. (2013). *Fen ve teknoloji dersinde belgesel kullanılmasının 8. sınıf öğrencilerinin hücre ile kuvvet konularındaki başarılarına ve bilimin doğası hakkındaki görüşlerine etkisi*. (doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Kapucu, M. S. (2015). The infuence of documentary films on 8th grade students' views about nature of science. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 797-808.

- Kaya, R., & Günal, H. (2015). Tarih öğretmenlerinin Muhteşem Yüzyıl Dizisi özelinde tarih konulu film ve dizilerin öğretimde kullanımına yönelik görüşleri. *Türk Tarih Eğitimi Dergisi*, 4 (1), 1-48.
- Kazanoğlu, F., Atan, N., Özçelebi, H., (2015). "Yabancı dil öğretiminde belgesel film kullanımının öğretmen adaylarının dil yetileri ve değer eğitimi gelişimine katkısı" başlıklı projenin tanıtımı ve proje kapsamında Fransız dili eğitimi ana bilim dalı uygulamaları. *Uludağ Üniversitesi Dergisi*, 371-383.
- Keene, M. D. (2006). Viewing video and DVD in the EFL language classroom. 217-234.
- Khan, A. (2015). Using films in the ESL classroom to improve communication skills of non-native learners. *ELT Voices- International Journal for Teachers of English*, 46-52.
- Kırbaş, G., & Doğanay, H. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi/öğreniminde dizi ve filmler. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 1052-1061.
- Mahdiloo, A., & Siros Izadpanah. (2017). The impact of humorous movie clips on better learning of English language vocabulary. *International Journal of Research In English Education*, 16-30.
- Mekheimer, M. A. (2011). The Impact of using videos on whole language learning in EFL context. *Arab World English Journal* 2(2), 5-39.
- Mertkan, Ş. (2015). *Karma araştırma tasarımı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Metruk, R. (2019). Using English movies and TV programs for developing listening skills of EFL Learners. *Rastislav Metruk Information Technologies and Learning Tools* 70(2), 227-236.
- Ismail, M. Z., Mansor, A. N., Iksan, Z., Mamad, N. (2019). The impact of using stem video in teaching on students' learning engagement in Malaysia . *International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE)*, 1-8.
- Mushtaq, H., & Zehra, T. (2016). Teaching English grammar through animated movies. *Nust Journal Of Social Sciences And Humanities* 2(1), 77-87.

- Od, Ç. (2013). Erken yaşta yabancı dil öğretiminde çizgi filmlerin dinlediğini anlama ve konuşma becerilerine katkısı. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Türkic*, 499-508.
- Okar, N., & Shahidy, S. H. (2019). Using pictures of movie conversations with input enhancement in subtitles for developing speaking of Iranian EFL intermediate learners. *International Journal of English Language & Translation Studies*. 7(3). 93-104.
- Özbal, B. (2020). 2020 Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi Tamamlayıcı Cilt: Güncellenen ve eklenen tanımlayıcı ölçekler. O. K. Gül, B. Kurt & C. C. Çakmakçı(ed.), iv. *Uluslararası Türklerin Dünyası Sosyal Bilimler Sempozyumu* (ss. 519-531). Ankara: Kıbrıs İlim Üniversitesi.
- Özkan, Y.Ö. & Güvendir, M. A. (2013). Öğrenciler ölçme ve değerlendirme dersinin sunulmasında tercih ettikleri öğretim yöntemleri. *Eğitim ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 4 (1), 1-14.
- Öztaş, S. (2008). Tarih öğretimi ve filmler. *Kastamonu Eğitim Dergisi* 16 (2), 543-556.
- Öztaş, S. (2015). Tarih öğretiminde tarihî film ve tarihî dizilerin kullanılmasına ilişkin tarih bölümü öğrencilerinin görüşleri (Kırklareli Üniversitesi Örneği). *Turkish History Education Journal* 4 (2), 1-37.
- Öztaşkın Ö. B. (2013). Sosyal bilgiler derslerinde belgesel film kullanımının akademik başarıya ve bilinçli farkındalık düzeylerine etkisi. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 4(2).
- Öztürk, F. Ö. (2017a). Fen-toplum temelli eğitsel kısa filmler üzerine bir çalışma: Fen bilgisi öğretmenliği örneği. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 13(2), 633-649.
- Pekdağ, B. L.-F. (2010). Movies in chemistry education. *Asia-Pacific Forum on Science Learning and Teaching* 11(1) , 1-18.
- Pimsamarn, T. (2011). A survey of student's opinions on watching English soundtrack movies to enrich listening skill development, proje. *Thammasat University, Thailand*, 1-34.
- Pisarenko, V. (2017). Teaching a foreign language using videos. *Science Studies*, 2-21.

- Polat, M., & Erişti, B. (2019). The effects of authentic video materials on foreign language listening skill development and listening anxiety at different levels of English proficiency. *International Journal of Contemporary Educational Research* 6(1), 135-154.
- Rahmatian, R. (2002). Dil öğretim yöntemleri ve dil bilgisinin görsel-işitsel yöntemlerde yapısal-küresel görsel-işitsel kurgunun kullanımı. *Pazhohesh zaban hai khareji*, 12, 77-92.
- Rostambeik, A. & Moqaddam, S. (2015). The use of films for teaching Persian language and Iranian cultures to Non-Persian speakers. <https://www.researchgate.net/publication/332572137>, 80-102.
- Sabouri, H., Zohrabi, M., Osbouei, Z. K. (2015). The impact of watching English subtitled movies in vocabulary learning in different genders of Iranian EFL learners. *International Journal on Studies in English Language and Literature* 3(2), 110-125.
- Sadik, F. S. (2014). A study on environmental knowledge and attitudes of teacher candidates. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 116, 2379–2385.
- Saraç, H. (2012). Yabancı dil öğretimi sürecinde sanatsal filmler. *idildergisi*, 27-42.
- Saraçoğlu H. (2021). *Yabancı dil olarak türkçe öğretiminde sessiz filmlerle fiil öğretimi*. (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir.
- Seferoğlu, G. (2008). Using feature films in language classes. *Educational Studies* 34 (1), 1-9.
- Shirazi, R. R., Hesabi, A. & Simin., Sh. (2016). Effects of pedagogical movie English subtitles on EFL learners' vocabulary improvement. *International Journal of Research Studies in Language Learning* Volume 5(2), 47-56.
- Sirmandi, E. H. (2016). Improving Iranian intermediate EFL learners' vocabulary knowledge through watching video clips with English subtitles. *Journal of Applied Linguistics and Language Research* 3(6), 175-187.
- Soytürk M. E. (2019). *Coğrafya öğretiminde (Kazanım düzeyinde) belgesel izlemenin öğrenci başarısına etkisi*. (Yayımlanmış yüksek lisan tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Srbnovski, M., İsmaili, M., & Zenki, V., (2014). Didactic preconditions for environmental education in the Macedonian secondary schools. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 88–94.
- Sun, L. (2019). Teacher's role in using movies as instruments in English classes for junior college students. *Scientific Workshop on Advanced in Social Sciences, Arts & Humanities (ASSAH 2019)*, 134-139.
- Şimşekli, Y. (2015). An implementation to raise environmental awareness of elementary education students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 191, 222–226.
- Tabatabaei, O., & Gahroei, F. R. (2011). The contribution of movie clips to idiom learning improvement of Iranian EFL learners. *Theory and Practice in Language Studies* 1(8), 990-1000.
- Tahir, B. (2015). *The impact of using movies on learning English language at University of Halabja*. (Lisans bitirme tezi). University of Halabja, Irak.
- Tahirizade, M. (2010), Müfredat planlama âyini: Belgesel filmin dinî kavramları aktarma yeteneği, Kum: İran İslam Cumhuriyeti Radyo ve Televizyonu İslami Araştırmalar Merkezi. (طاهری زاده، م. (1389). آیین برنامه سازی: قابلیت فیلم مستند برای انتقال مفاهیم دینی، قم: مرکز پژوهشهای اسلامی صدا و سیماي جمهوری اسلامی ایران).
- Tekin, İ. & Parmaksız, R. Ş. (2016). Impact of video clips on the development of the listening skills in English classes: A case study of Turkish students. *Journal of Education and Training Studies* 4(9), 200-208.
- Tokgöz, Z. T. (2021). 8. Sınıf T.C. inkılâp tarihi ve Atatürkçülük dersi “*Milli bir destan: Ya istiklâl ya ölüm*” konusunda belgesel film kullanımının öğrenci başarısı üzerindeki etkisi. (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Tunçel, H. & Aytan, N. (2015). Yabancılar Türkçe öğretiminde çizgi film kullanımı. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 235-246.
- Türkmen, N. (2012). Çizgi filmlerin kültür aktarımındaki rolü ve Pepee. *CÜ Sosyal Bilimler Dergisi* 36(2), 140-158.

- Ülker, M. & Sutcu, S. S. (2019). Dizi filmlerle doğal ortamda yabancı dil öğrenme: Dizi filmlerin altıyazısız izlenmesine kadar geçen sürenin analizi. *Uluslararası eğitimde ve sosyal bilimlerde yenilikler sanal simpozyumu*, 54-59.
- Üstündağ, N. (2012). Bir ders materyali olarak belgesel sinemanın eğitim işlevinin incelenmesi. (Yayınlanmış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Wittgenstein, L. (1922). *Tractatus logico-philosophicus. With contributions of Bertrand Russell*; trans. C. K. Ogden. *Tractatus Logico-Philosophicus*, 2010. Edinburgh: Edinburgh Press.
- Yazdani, H. A. (1989). *Pejuhişi der tarihi Hazaraha (Hazara tarihi üzerine bir araştırma)*. Qum: Mahtab Yayınları.
- Yazıcı, S. (2008). *Belgesel destekli tarih öğretiminin öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.
- Yılmaz, F. (2015). Filmlerle yabancılara Türkçe öğretimi: Beyaz melek film örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 223-240.
- Yılmaz, F. (2017). Yabancılara Türkçe öğretiminde TV dizilerinin kullanımı. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 144-157.
- Yılmaz, F., & Şenden Y. E. (2015). Yabancılara Türkçe öğretiminde kalıp sözler: “Babam ve Oğlum” film örneği. *International Journal of Social Science*, 187-202.
- Yılmaz, M. (2018). Filmlerin öğretim materyali olarak kullanılması ve biyoloji eğitimindeki yansımaları. *İnformal Ortamlarda Araştırmalar Dergisi* 3(2), 24-37.
- Yüksel, D., & Tanriverdi B. (2009). Effects of watching captioned movie clip on vocabulary development of EFL learners. *The Turkish Online Journal of Educational Technology* 8(2), 48-54.

EKLER

EK1: Etik Kurul İzni

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİK KURULLARI
 (Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulu)
TOPLANTI TUTANAĞI

OTURUM TARİHİ
 29 Ocak 2021

OTURUM SAYISI
 2021-01

KARAR NO 33: Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nden Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Bilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Mohammad Asif ALI'nin "Çevre İçerikli Belgesel Filmlerin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Sözcük Dağarcığı Gelişimine Katkısı: Yuva Belgeseli Örneği" konulu tez çalışması kapsamında uygulanacak anket, ölçek ve test sorularının değerlendirilmesine geçildi.

Yapılan görüşmeler sonunda: Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Bilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Mohammad Asif ALI'nin "Çevre İçerikli Belgesel Filmlerin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Sözcük Dağarcığı Gelişimine Katkısı: Yuva Belgeseli Örneği" konulu tez çalışması kapsamında uygulanacak anket, ölçek ve test sorularının fikri, hukuki ve telif hakları bakımından metot ve ölçeğine ilişkin sorumluluğu başvurucuya ait olmak üzere uygun olduğuna oybirliği ile karar verildi.

Prof. Dr. Feriye YILMAZ
 Kurul Başkanı

Prof. Dr. Abamüslim AKDEMİR
 Üye

Prof. Dr. Doğan ŞENYÜZ
 Üye

Prof. Dr. Ayşe OĞUZLAR
 Üye

Prof. Dr. Vejdi BİLGİN
 Üye

Prof. Gülay GÖĞÜŞ
 Üye

Prof. Dr. Alev SİNAR UĞURLU
 Üye

Ek2: Öğrenci Profili ve Görüş Belirleme Anketi ile 5'li Likert Tipi Ölçeği

Belgesel İzlemeye İlişkin Öğrenci Profili ve Görüş Belirleme Anketi (Öntest)

Değerli Türkçe Öğrencisi,

Bu anket, 'Çevre İçerikli Belgesel Filmin Yabancılar Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Sözcük Dağarcığı Gelişimine ve Katkısı' konulu bir bilimsel araştırma kapsamında yabancı dil Türkçe öğrenenlerin dil öğrenim süreçlerinde belgesel filmlerden yararlanma durumlarını ve görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmaktadır. Bilgileri eksiksiz doldurmanız çalışma açısından büyük önem taşımaktadır. Bu anket formuna gireceğiniz bilgiler sadece bilimsel çalışmalar amacıyla kullanılacak ve hiç bir şekilde başka ortamlara aktarılmayacaktır.

Katkılarınız için teşekkür ediyoruz.

A. Genel Bilgiler:

1. Geldiğiniz Ülke: _____ 2. Yaşınız: _____ 3. Cinsiyetiniz: ☐ K ☐ E
4. Okuyacağınız/Okumakta Olduğunuz Fakülte/Yüksekokul: _____

B. Türkçe Film / Belgesel İzlemeye İlişkin Bilgiler

5.	Günde ortalama kaç saat TV izliyorsunuz? (İşaretleyiniz) ⇨	☐ 1 saatten az ☐ 1-2 saat ☐ 3 saat veya daha fazla
6.	Ne tür film/dizi/program izlemeyi tercih ediyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz) ⇨	☐ Aksiyon/Macera ☐ Animasyon/Çizgi ☐ Dram ☐ Komedi ☐ Romantik ☐ Bilim Kurgu/Fantastik ☐ Magazin ☐ Talk-Show ☐ Belgesel ☐ Diğer (Yazınız):
7.	Belgesel izliyorsanız ne tür belgeselleri tercih ediyorsunuz?(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)	☐ Çevre ve Doğa ☐ Bilim ve Teknoloji ☐ Hayvanlar Alemi ☐ Astronomi ☐ Farklı Kültürler ☐ Tarih ☐ Spor ☐ Diğer (Yazınız:.....)
8.	Yaklaşık olarak ne sıklıkta belgesel film izliyorsunuz? ⇨	☐ Her gün ☐ Haftada bir ☐ İki haftada bir ☐ Ayda bir ☐ 2-3 ayda bir ☐ Zaman zaman (Düzensiz) ☐ Hiç
9.	Belgeselleri hangi platformlarda izliyorsunuz? ⇨	☐ TV ☐ CD/DVD/Blu-Ray ☐ İnternet ☐ Diğer(.....)
10.	Belgesel izlemiyorsanız veya yeterince izlemediğinizi düşünüyorsanız nedeni nedir? ⇨	☐ Zamanım yok ☐ Belgesellerden hoşlanmıyorum ☐ Yaygın TV kanallarında yeterince belgesel yayını yok ☐ Belgesel yayını yapan şifreli/özel kanallar elimizde yok ☐ Belgesel film CD/Blu-Ray/DVD'leri pahalı ☐ Diğer (Yazınız):.....
11.	Türkçe belgesel izlemenin kişisel gelişim açısından yararlı olduğuna inanıyor musunuz? ⇨	☐ Evet ☐ Hayır ☐ Emin değilim

C. Yabancı Dilde Film / Belgesel İzlemeye İlişkin Bilgiler

12.	Derslerde film izliyor musunuz? ⇨ ☐ Evet ☐ Hayır (Cevabınız 'Hayır' ise 13., 14. ve 15. soruları yanıtlamayınız)
13.	Hangi derslerde film izliyorsunuz? (Yazınız):.....
14.	Derslerde ne tür filmler izlediniz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz) ⇨
	☐ Kısa filmler ☐ Sinema filmleri ☐ Belgesel filmler ☐ Kültürel içerikli filmler

	☐ Çizgi/Animasyon filmler ☐ Diğer (Reklam, spor vb.) (Yazınız):
15.	Derslerde ne sıklıkta film izliyorsunuz? ☐ Haftada bir ☐ Ayda bir ☐ Dönemde bir ☐ Daha seyrek
16.	Eğitiminizi gördüğünüz yabancı dilde belgesel film izlemek ister miydiniz? ☐ Evet ☐ Hayır ☐ Emin değilim
17.	Öğrendiğiniz yabancı dilde özellikle ne tür belgeseller izlemek isterdiniz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz) ☐ ☐ Çevre ve Doğa ☐ Bilim ve Teknoloji ☐ Hayvanlar Alemi ☐ Astronomi ☐ Farklı Kültürler ☐ Tarih ☐ Spor ☐ Diğer (Yazınız:.....)
18.	Yabancı dil derslerinde belgesel film izlemenin kişisel gelişiminize olumlu katkısı olacağına inanıyor musunuz? ☐ Evet ☐ Hayır ☐ Emin değilim

D. Belgesel Filmlerin Dil Yetileri Açısından Değerlendirilmesi

19. Belgesel filmler aşağıdaki yetilerin gelişimine katkıda bulunur.		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
a	Konuşma	☐	☐	☐	☐	☐
b	Yazma	☐	☐	☐	☐	☐
c	Okuma anlama	☐	☐	☐	☐	☐
d	Dinleme anlama	☐	☐	☐	☐	☐
f	Görme anlama	☐	☐	☐	☐	☐
g	İzleme anlama	☐	☐	☐	☐	☐
h	Dilbilgisi/Dizimbilgisi	☐	☐	☐	☐	☐
i	Sözcük dağarcığı	☐	☐	☐	☐	☐
j	Telaffuz	☐	☐	☐	☐	☐
k	İmla kuralları	☐	☐	☐	☐	☐
l	Kültür (Ülkebilgisi)	☐	☐	☐	☐	☐
m	Medya Yetisi	☐	☐	☐	☐	☐

Ek3: Sözcük Dağarcığı Testi Formu

Değerli öğrenciler,

Öğrenci no:

Bu söz dağarcığı testi Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yürütülmekte olan "Çevre İçerikli Belgesel Filmlerin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Sözcük Dağarcığı Gelişimine ve Katkısı: Yuva Belgeseli Örneği" başlıklı bir tez çalışması için yapılmaktadır. Verdiğiniz cevaplar sadece bilimsel amaçla kullanılacak ve veriler 3. kişilerle kesinlikle paylaşılmayacaktır.

Aşağıdaki tablonun sol sütunundaki sözcüklerin eşanlamlısını veya kısaca açıklamasını yazınız.

Çalışmaya verdiğiniz destek için teşekkür ederiz.

Türkçe Sözcükler		Öntest
Günlük Dil Öğeleri		
1.	Alev	
2.	Bitki	
3.	Bulut	
4.	Buzul	
5.	Canlı	
6.	Çiftçi	
7.	Çöl	
8.	Deniz	
9.	Doğa	
10.	Evren	
11.	Göç	
12.	Gök	
13.	Gökdelem	
14.	Gezegen	
15.	Güneş	
16.	Harita	
17.	Kaynak	
18.	Kirlilik	
19.	Kıta	
20.	Kıvılcım	
21.	Kömür	
22.	Kuraklık	
23.	Kutup	
24.	Manzara	
25.	Nesil	
26.	Okyanus	
27.	Orman	
28.	Rüzgâr	
29.	Sıvı	
30.	Tahıl	
31.	Tarım	
32.	Toprak	
33.	Üretim	
34.	Yakıt	
35.	Evrensel	
36.	Görkemli	
37.	İlimli	
38.	Soğuk	
39.	Temiz	
40.	Verimli	
41.	Böcek ilacı	
42.	Buz Kütlesi	
43.	Deniz Kabuğu	
44.	Ekim Alanı	
45.	Su Tüketimi	
46.	Fosil Su	

47.	Güneş Işını	
48.	Ham Madde	
49.	Hayvan Sürüsü	
50.	Hayvan Yemi	
51.	Işık Enerjisi	
52.	Kıta Buzulu	
53.	Küresel Isınma	
54.	Kuzey Kutbu	
55.	Kuzeybatı	
56.	Metan Gazı	
57.	Sağanak Yağış	
58.	Sahil Şeriti	
59.	Sebze Bahçesi	
60.	Su Kaynağı	
61.	Sulak Alan	
62.	Sulama Aracı	
63.	Tarım Endüstrisi	
64.	Toprak Erozyonu	
65.	Yer Çekimi	
66.	Yerküre	
67.	Yeryüzü	
68.	Yüzey Alanı	
69.	Küresel Isınma	
70.	İklim Değişimi	
71.	Artmak	
72.	Azalmak	
73.	Beslemek	
74.	Biriktirmek	
75.	Birleşmek	
76.	Bozulmak	
77.	Çürümek	
78.	Donmak	
79.	Eklenmek	
80.	Erimek	
81.	Etkilemek	
82.	Filizlenmek	
83.	Göç Etmek	
84.	Hızlanmak	
85.	Kavuşmak	
86.	Kazmak	
87.	Keşfetmek	
88.	Kurumak	
89.	Mahvetmek	
90.	Oluşturmak	
91.	Paylaşmak	
92.	Sürdürmek	
93.	Taşımak	
94.	Tazelemek	
95.	Tehdit Etmek	
96.	Tükenmek	
97.	Üretmek	
98.	Yaratmak	
99.	Yerleşmek	
100.	Yetişmek	

Ek4: Katılımcı Öğrencilerin Sözcük Dağarcığı Ön Testinde Aldıkları Puan ve Ortalaması

Öğrenci No	Sözcük Sayısı	Doğru Cevap Sayısı	Tam Puan	Aldıkları Puan	Ortalama Puan
Öğrenci 1	100	60	100	60	73.08
Öğrenci 2	100	74	100	74	
Öğrenci 3	100	70	100	70	
Öğrenci 4	100	62	100	62	
Öğrenci 5	100	73	100	73	
Öğrenci 6	100	69	100	69	
Öğrenci 7	100	80	100	80	
Öğrenci 8	100	66	100	66	
Öğrenci 9	100	79	100	79	
Öğrenci 10	100	61	100	61	
Öğrenci 11	100	78	100	78	
Öğrenci 12	100	78	100	78	
Öğrenci 13	100	68	100	68	
Öğrenci 14	100	67	100	67	
Öğrenci 15	100	80	100	80	
Öğrenci 16	100	77	100	77	
Öğrenci 17	100	55	100	55	
Öğrenci 18	100	64	100	64	
Öğrenci 19	100	80	100	80	
Öğrenci 20	100	55	100	55	
Öğrenci 21	100	83	100	83	
Öğrenci 22	100	61	100	61	
Öğrenci 23	100	72	100	72	
Öğrenci 24	100	75	100	75	
Öğrenci 25	100	79	100	79	
Öğrenci 26	100	82	100	82	
Öğrenci 27	100	47	100	47	
Öğrenci 28	100	81	100	81	
Öğrenci 29	100	81	100	81	
Öğrenci 30	100	71	100	71	
Öğrenci 31	100	85	100	85	
Öğrenci 32	100	76	100	76	
Öğrenci 33	100	61	100	61	
Öğrenci 34	100	77	100	77	
Öğrenci 35	100	72	100	72	
Öğrenci 36	100	75	100	75	
Öğrenci 37	100	65	100	65	
Öğrenci 38	100	79	100	79	
Öğrenci 39	100	71	100	71	
Öğrenci 40	100	78	100	78	
Öğrenci 41	100	76	100	76	
Öğrenci 42	100	80	100	80	
Öğrenci 43	100	68	100	68	
Öğrenci 44	100	69	100	69	

Öğrenci 45	100	82	100	82
Öğrenci 46	100	81	100	81
Öğrenci 47	100	48	100	48
Öğrenci 48	100	84	100	84
Öğrenci 49	100	86	100	86
Öğrenci 50	100	44	100	44
Öğrenci 51	100	88	100	88
Öğrenci 52	100	40	100	40
Öğrenci 53	100	86	100	86
Öğrenci 54	100	87	100	87
Öğrenci 55	100	68	100	68
Öğrenci 56	100	89	100	89
Öğrenci 57	100	84	100	84
Öğrenci 58	100	74	100	74
Öğrenci 59	100	66	100	66
Öğrenci 60	100	57	100	57
Öğrenci 61	100	62	100	62
Öğrenci 62	100	87	100	87
Öğrenci 63	100	80	100	80
Öğrenci 64	100	79	100	79
Öğrenci 65	100	54	100	54
Öğrenci 66	100	60	100	60
Öğrenci 67	100	72	100	72
Öğrenci 68	100	60	100	60
Öğrenci 69	100	68	100	68
Öğrenci 70	100	50	100	50
Öğrenci 71	100	86	100	86
Öğrenci 72	100	85	100	85
Öğrenci 73	100	86	100	86
Öğrenci 74	100	77	100	77
Öğrenci 75	100	79	100	79
Öğrenci 76	100	86	100	86
Öğrenci 77	100	78	100	78
Öğrenci 78	100	68	100	68
Öğrenci 79	100	82	100	82
Öğrenci 80	100	81	100	81
Öğrenci 81	100	88	100	88
Öğrenci 82	100	83	100	83
Öğrenci 83	100	78	100	78
Öğrenci 84	100	69	100	69
Öğrenci 85	100	79	100	79
Öğrenci 86	100	85	100	85

Katılımcı Öğrencilerin Sözcük Dağarcığı Son Testinde Aldıkları Puan ve Ortalaması

Öğrenci No	Sözcük Sayısı	Doğru Cevap Sayısı	Tam Puan	Aldıkları Puan	Ortalama Puan
Öğrenci 1	100	65	100	65	81,69
Öğrenci 2	100	82	100	82	
Öğrenci 3	100	79	100	79	
Öğrenci 4	100	71	100	71	
Öğrenci 5	100	79	100	79	
Öğrenci 6	100	74	100	74	
Öğrenci 7	100	86	100	86	
Öğrenci 8	100	73	100	73	
Öğrenci 9	100	85	100	85	
Öğrenci 10	100	68	100	68	
Öğrenci 11	100	83	100	83	
Öğrenci 12	100	85	100	85	
Öğrenci 13	100	72	100	72	
Öğrenci 14	100	74	100	74	
Öğrenci 15	100	89	100	89	
Öğrenci 16	100	80	100	80	
Öğrenci 17	100	63	100	63	
Öğrenci 18	100	70	100	70	
Öğrenci 19	100	89	100	89	
Öğrenci 20	100	61	100	61	
Öğrenci 21	100	90	100	90	
Öğrenci 22	100	66	100	66	
Öğrenci 23	100	82	100	82	
Öğrenci 24	100	87	100	87	
Öğrenci 25	100	88	100	88	
Öğrenci 26	100	88	100	88	
Öğrenci 27	100	53	100	53	
Öğrenci 28	100	91	100	91	
Öğrenci 29	100	90	100	90	
Öğrenci 30	100	84	100	84	
Öğrenci 31	100	93	100	93	
Öğrenci 32	100	90	100	90	
Öğrenci 33	100	90	100	90	
Öğrenci 34	100	89	100	89	
Öğrenci 35	100	89	100	89	
Öğrenci 36	100	86	100	86	
Öğrenci 37	100	74	100	74	
Öğrenci 38	100	87	100	87	
Öğrenci 39	100	86	100	86	
Öğrenci 40	100	86	100	86	
Öğrenci 41	100	87	100	87	
Öğrenci 42	100	91	100	91	
Öğrenci 43	100	87	100	87	
Öğrenci 44	100	90	100	90	
Öğrenci 45	100	89	100	89	

Öğrenci 46	100	90	100	90
Öğrenci 47	100	59	100	59
Öğrenci 48	100	95	100	95
Öğrenci 49	100	96	100	96
Öğrenci 50	100	47	100	47
Öğrenci 51	100	94	100	94
Öğrenci 52	100	46	100	46
Öğrenci 53	100	86	100	86
Öğrenci 54	100	91	100	91
Öğrenci 55	100	72	100	72
Öğrenci 56	100	89	100	89
Öğrenci 57	100	91	100	91
Öğrenci 58	100	90	100	90
Öğrenci 59	100	72	100	72
Öğrenci 60	100	61	100	61
Öğrenci 61	100	66	100	66
Öğrenci 62	100	93	100	93
Öğrenci 63	100	92	100	92
Öğrenci 64	100	88	100	88
Öğrenci 65	100	62	100	62
Öğrenci 66	100	90	100	90
Öğrenci 67	100	78	100	78
Öğrenci 68	100	72	100	72
Öğrenci 69	100	73	100	73
Öğrenci 70	100	54	100	54
Öğrenci 71	100	91	100	91
Öğrenci 72	100	92	100	92
Öğrenci 73	100	91	100	91
Öğrenci 74	100	90	100	90
Öğrenci 75	100	90	100	90
Öğrenci 76	100	90	100	90
Öğrenci 77	100	87	100	87
Öğrenci 78	100	71	100	71
Öğrenci 79	100	91	100	91
Öğrenci 80	100	93	100	93
Öğrenci 81	100	94	100	94
Öğrenci 82	100	94	100	94
Öğrenci 83	100	91	100	91
Öğrenci 84	100	82	100	82
Öğrenci 85	100	86	100	86
Öğrenci 86	100	85	100	85

Ek5: Öz Geçmiş**Öz Geçmiş****Öğr. Gördüğü Kurumlar:**

Lise: Kabil/İbni Sina Lisesi (2009)

Kabil/Gülhane Lisesi (2010)

Gazne/Bandsang Lisesi (2011/2012)

Lisans: Kabil Üniversitesi/Türk Dili ve Edebiyatı (2013/2016)

Yüksek Lisans: Bursa Uludağ Üniversitesi/Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi (2019/2022)

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce, Farsça ve Peştuca

Çalıştığı Kurumlar:

Kabil/İbni Sina Üniversitesi/Yabancı Diller Merkezi (2016 yarı zamanlı)

Kabil/Rabia Belhi Üniversitesi/Yabancı Diller Merkezi (2017 yarı zamanlı)

Kabil/Mareşal Fahim Milli Savunma Üniversitesi (2017/2018)

İletişim Bilgileri:

E-posta:

Mohammad Asif ALI